

Vaasan hallinto-oikeus

Diaarinumero 00441/20/5208

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös vesilain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

16.6.2022

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **23.6.2022 (7 pv)**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 16.6.2022 nro 22/0029/1, valitus vesitalousasiassa
Vesitalousluvan myöntäminen veden ottamiselle Iso-Valkeisesta lumetuskäyttöön ja
vedenottolaitteiden rakentamiselle, Kuopio

Luvan hakija

Kuopion kaupunki

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **16.6. – 25.7.2022** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet ja valitusaika

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. **Valitusaika päättyy 25.7.2022.**

Vaasan hallinto-oikeus**Päätös**

Antopäivä
16.06.2022

Päätösnumero
22/0029/1

Diaarinumero
00441/20/5208

Asia Valitus vesitalousasiassa

Muutoksenhakija Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y.

Luvan hakija Kuopion kaupunki

Päätös, johon on haettu muutosta

Itä-Suomen aluehallintovirasto 3.3.2020 nro 10/2020

Aluehallintovirasto on myöntänyt Kuopion kaupungille vesilain mukaisen luvan veden ottamiseen lumetusvedeksi Iso-Valkeisen lammesta, putkilinjan ruoppaamiseen sekä tarvittavien putkistojen ja muiden vedenottolaitteiden sijoittamiseen välille Iso-Valkeinen–Ala-Antikkala Kuopion kaupungissa.

Ruopattavan massan määrä on noin 210 m³ltr. Lumetusveden imuputken, imukaivon ja pumppaamon ynnä muiden rakenteiden sijainti ja asennus ilmenevät hakemuksesta ja hakemukseen liitetyistä 28.9.2016 (nro 201, 1:2 000) ja 5.11.2019 (nro 214, 1:1 000) päivätyistä asemapiirustuksista ja esitetyn mukaisesti 28.9.2016 päivätyistä pituusleikkauspiirustuksesta (nro 203, 1:2 000/1:200).

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä.

Lupamääräykset

Vedenotto ja vesistöön rakentaminen

1. Lumetukseen käytettävää vettä saadaan johtaa Iso-Valkeisesta enintään 50 000 kuutiometriä vuodessa keskimäärin kahden kuukauden ajan marras–helmikuun välillä.

Osoite
Korsholmanpuistikko 43
PL 204
65101 VAASA

Puhelin
02956 42611

Telekopio
02956 42760

Sähköposti
vaasa.hao@oikeus.fi

2. Alueilla, missä vedensyvyys on alle 1,5 metriä Iso-Valkeisen arvioidusta keskialivedenkorkeudesta, vedenottoputki tulee upottaa ja peittää pohjaan tehtävään kaivantoon. Muualla vesialueella vedenottoputki on laskettava suunnitelman mukaan riittävästi painotettuna pohjaan niin, että se pysyy paikoillaan kaikissa olosuhteissa. Maaosuudella imuputki asennetaan kaivantoon hake-
muksen mukaisesti.
3. Iso-Valkeisen vedenkorkeuden tarkkailua varten on Iso-Valkeisen länsirannalle asennettava N2000-korkeusjärjestelmään sidottu senttimetrijaotuksella varustettu vedenkorkeusasteikko tai muu vastaava vedenkorkeuden havainnointilaitte.
4. Ruopattavat massat on sijoitettava maa-alueelle paikkaan, mistä ne eivät pääse valumaan takaisin vesistöön. Massoista on määritettävä raskasmetallit ja tarvittaessa toimitettava massat asianmukaiseen sijoituspaikkaan.
5. Työt on tehtävä siten ja sellaisena aikana, että vesialueelle ja sen käytölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa ja häiriötä. Vesistöä sementavia töitä ei saa tehdä 1.6.–31.8. välisenä aikana. Jos työ tehdään vesialueen ollessa jäässä, on kohdat, joissa työn vuoksi jäätä on rikottu tai jään kantavuus on huonontunut, merkittävä asianmukaisesti.
6. Ranta-alueen kaivutöistä syntyvät vesistön samentumista aiheuttavat hienojakoiset maa-ainekset tulee läjittää ja maisemoida maalle siten, etteivät ne pääse valumaan takaisin vesistöön.
7. Vedenottoputken sijainti tulee osoittaa rantautumispaikalle asetettavalla, selvästi vesistöön päin näkyvällä merkkipaalulla. Vedenottoputki merkkipaaluineen on pidettävä jatkuvasti kunnossa.
8. Vedenottoputki ja muut lumetusveden johtamista palvelevat rakenteet on pidettävä tarkoitustaan vastaavassa kunnossa.
9. Töiden päätyttyä on rakennuspaikat saatettava asianmukaiseen ja maisemallisesti hyväksyttävään kuntoon.

Korvaukset

10. Töiden toteuttamisesta mahdollisesti aiheutuva, välittömästi ilmenevä edunmenetyks on viivytyksettä korvattava vahinkoa kärsineelle.

Tarkkailu

11. Luvan saajan on tarkkailtava vedenottolaitteiston rakentamisen vaikutuksia Iso-Valkeisen vedenlaatuun. Otettavan veden määrää on tarkkailtava vedenottopumpun käyntiaikojen ja pumpun tuoton avulla. Vedenoton vaikutuksia Iso-Valkeisen vedenkorkeuteen on tarkkailtava lupamääräyksen 3 mukaisen havainnointilaitteen avulla vuosittain ennen veden ottamisjakson aloittamista ja välittömästi ottamisen päättymisen jälkeen.
12. Luvan saajan on tarkkailtava lumetusveden fosfori- ja typpipitoisuutta sekä

lumetuksen vaikutusta Antikkalan rinteiden maaperän ravinnepitoisuuksiin. Tarkkailu on aloitettava ennen toiminnan aloittamista.

13. Luvan saajan on toimitettava kohdissa 11. ja 12. tarkoitettuja tarkkailuja koskeva tarkkailusuunnitelma Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksyttäväksi hyvissä ajoin ennen töihin ryhtymistä ja niin, että maaperän ravinnepitoisuuden tarkkailu voidaan käynnistää ennen ensimmäistä lumetuskautta.

14. Tarkkailun tulokset on toimitettava niiden valmistuttua Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Voimassaolo

15. Hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä neljän vuoden kuluessa ja hanke on toteutettava kuuden vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Ilmoitukset

16. Ennen töihin ryhtymistä on työn aloittamisen ajankohta sekä lupapäätöksen päivämäärä ja antaja ilmoitettava kirjallisesti Pohjois-Savon ELY-keskukselle sekä Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

17. Työn valmistumisesta on ilmoitettava kirjallisesti 60 päivän kuluessa aluehallintovirastolle, Pohjois-Savon ELY-keskukselle ja Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

18. Töiden aikana ilmenevistä häiriö- ja poikkeustilanteista on ilmoitettava viipymättä Pohjois-Savon ELY-keskukselle ja Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Ohjaus

Jos hankkeesta aiheutuu edunmenetyks, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakkoitu ja josta luvan saaja on vesilain säännösten mukaisesti vastuussa, eikä asiasta sovita, voidaan edunmenetyksestä vaatia tämän ratkaisun estämättä korvausta hakemuksella aluehallintovirastossa siten kuin vesilain 13 luvun 8 §:ssä säädetään.

Aluehallintovirasto on perustellut päätöstään muun ohella seuraavasti:

--

Hankkeen tarkoitus

Kuopion kaupungin tarkoituksena on saada Antikkalan rinnealue aktiiviseen käyttöön ja mahdollistaa monipuolisempi harrastustoiminta alueella. Hakemus koskee veden ottamista Iso-Valkeisen lammesta ja sen johtamista hiihtokeskukseen lumen tekemistä varten. Hankkeen toteutumisen edellytyksenä on,

että alueelle saadaan toimija, joka ylläpitää laskettelurinnettä. Taloudellisesti kannattavaa toimintaa ei asiakirjojen mukaan voida käynnistää, mikäli rinteiden tarjontaa ei monipuolisteta. Lumetusjärjestelmä mahdollistaa hiihtokeskustoiminnan jatkamisen ja kehittämisen Antikkalan rinteiden alueella ja lumetusjärjestelmän käyttöönotto on toiminnan jatkumisen edellytys. Lumetusjärjestelmä on mitoitettu siten, että sillä voidaan lumettaa Antikkalan olemassa oleva rinne ja uusi rakennettava rinne, sekä mahdollisesti myös hiihtolatua. Lumetusvesi johdetaan rinnealueelle Iso-Valkeisen lampeen ja maalle hakijan omistamille alueille rakennettavaa putkistoa pitkin.

Hankkeen hyödyt ja haitat

Veden ottamisesta lumetus käyttöön koituu yksityistä taloudellista hyötyä taholle, joka jatkaa Antikkalan laskettelukeskuksen toimintaa sekä kävijämäärän lisääntyessä mahdollisesti myös muille Puijon alueen palveluntarjoajille.

Lumettaminen järjestetään Iso-Valkeisesta otettavalla vedellä. Veden otto tapahtuu talvella, jolloin jään alapuolella vedenpinnan lasku voi aiheuttaa jäiden heikentymistä. Iso-Valkeisen länsiosan keskisyvyys on noin kuusi metriä ja itäpuolen 4,9 metriä. Hakemuksessa esitetyn arvion mukaan vedenotto laskee Iso-Valkeisen vedenkorkeutta hetkellisesti keskimäärin kolme senttimetriä. Kuivana vuotena vedenkorkeuden palautuminen normaaliksi kestää 2–2,5 kuukautta. Vedenotosta aiheutuvan lammen vesitulavuuden pienenemisen ei arvioida vaikuttavan merkittävästi sen veden laatuun ottaen huomioon lammen keskisyvytydet sekä se, että vesi otetaan lammen alusvedestä, jonka happipitoisuus on luontaisesti päällysvettä alhaisempi. Vedenoton vaikutuksista ja rakentamisen aikaisesta veden väliaikaisesta samentumisesta aiheutuu vähäistä haittaa vesistön käyttäjille. Haitta ei kuitenkaan aiheuta sellaista menetystä yksityiselle edulle, joka olisi vesilain mukaan korvattava.

Lumetuksesta aiheutuu ympäristöön lumisumua. Lähimmillään rakennuksia sijaitsee noin 200 metrin etäisyydellä lumetettavista rinnealueista. Rakennusten ja rinteiden väliin jää metsää. Hakijan mukaan lumisumu on Puijon urheilulaakson lumettamisen yhteydessä aiheuttanut vain väliaikaista haittaa. Rinteet on hakijan ilmoituksen mukaan tarkoitettu lumettaa matalapaineisilla puhaltimilla, jotka soveltuvat kapeille rinteille ja jotka on helppo suunnata siten, että lumettaminen voi tapahtua ylhäältä alaspäin. Rinteiden lumetus jakaantuu keskimäärin kahden kuukauden ajalle vuodessa marras–helmikuun välillä. Ajoittain esiintyvistä lumisumusta ei ole ennalta arvioiden aiheutumassa rakennuksille tai muulle omaisuudelle vahinkoa, joka olisi menetyksenä yksityiselle korvattava.

Laskettelurinteiden laajentuminen ja toiminnan jatkuminen voi aiheuttaa lisääntyvää melua alueella sekä lumetuslaitteiden että laskattelun ja siihen liittyvän oheistoiminnan myötä. Koska toiminta keskittyy talveen, Natura-alueella meluvaikutuksia kohdistuu vain muutama eläinlajiin. Laskettelurinne sijaitsee Puijo-Puijonsarvi-osayleiskaavassa urheilu- ja virkistyspalveluille varatulla alueella (VU), joten toimintaa on pidettävä alueelle tavanomaisena. Asiakirjojen perusteella hankkeen myötä Puijon alueen palvelut kehittyvät ja virkistyskäyttömahdollisuudet monipuolistuvat. Hiihtokeskus täydentää Puijon palvelutarjontaa.

Harrastustoiminnan monipuolistumisesta ja rinteiden käyttökauden pitenemisestä koituu hyötyä laskettelun harrastajille. Hallituksen esityksessä 277/2009 vp yleisinä etuina mainitaan esimerkiksi liikenneinfrastruktuuri ja vesihuolto. Mainituista palveluista koitua hyötyä on usein paikallista ja varsinkin vesihuoltopalvelun kyseessä ollessa, palvelu ei ole maksuton. Harrastus- ja matkailutoiminnan laajentamiseen ja kehittämiseen tähtäävä palvelu on siten rinnastettavissa näihin vesilain esitöissä mainittuihin yleisiin etuihin. Vaasan hallinto-oikeus on myös päätöksessään 22.2.2019 nro 19/0032/2 katsonut, että ”hankkeesta yleiselle edulle saatavana hyötynä voidaan pitää Antikkalan hiihtokeskuksen käyttökauden pidentymistä, mikä lisää alueen virkistyskäyttämällisyyksiä pidempään. Hanke mahdollistaa hiihtokeskuksen kehittämisen, mitä voidaan pitää vain paikallista hyötyä laajempaan, kun otetaan huomioon hiihtokeskuksen merkitys osana koko Puijon alueen matkailun ja ulkoilu- ja virkistyspalvelujen kehittämistä”. Veden ottamisesta lumetustarkoitukseen koituu yleiselle edulle ulkoilu- ja virkistyspalvelujen lisääntymisen muodossa välillistä hyötyä, joka tarjolla olevat vastaavat palvelut huomioon ottaen voi paikallisesti olla merkittävää.

Uuden laskettelurinteiden rakentamisen vuoksi joudutaan hiihtohissin pohjoispuoleisesta, 7,4 hehtaarin suuruisesta metsästä puusto, pensaat ja osittain alkuperäinen pintakasvillisuus poistamaan noin 2,8 hehtaarin alueelta. Alue on luonnonarvoiltaan erittäin merkittävä, eikä se Antikkalan laskettelukeskuksen Natura-tarvearviointi ja luontovaikutukset -selvityksen (4.11.2016) mukaan eroa viereisestä Puijon Natura 2000 -verkoston alueen Kokomäen rinteiden kuuksista. Se on osittain METSO-ohjelman I luokan ehdot täyttävää metsää, joka olisi Pohjois-Savon ELY-keskuksen 13.2.2017 päivätyn lausunnon mukaan mahdollista toteuttaa suojelualueena. Toisaalta lausunnon mukaan, vanhojen metsien ja lehtojen pinta-alan pieneneminen Puijolla olisi mahdollista myös kompensoida suojelemalla arvokkaita metsä- ja lehtoalueita nykyisen suojelualueen pohjoispuolella. Uuden rinteiden rakentaminen pirstoo metsäympäristöä, mikä vähentää metsän sisäosissa viihtyvien lajien elinmahdollisuuksia pienentämällä keskimääräistä metsäsaarekekokoja ja metsähabitatin osuutta alueen pinta-alasta. Lisäksi pirstoutuminen lisää reuna-alueiden osuutta ja eristää saarekkeiden populaatioita toisistaan, voi johtaa yleislajien, tulokaslajien ja reunavyöhykkeen lajien yleistymiseen ja sisäosien habitattien lajien vähenemiseen. Rinnekuusikko pirstoutuu ja jäljelle jäävä metsikkökuvio on pienilmastoltaan reunavyöhykettä. Reunavaikutuksen takia puiden kuolleisuus kasvaa laskettelurinteiden reunalla.

Uuden rinteiden rakentaminen vaikuttaa useisiin vanhan metsän kääpälajeihin. Huomattava osa kääpien kasvupaikoista häviää. Lajivaikutukset kohdistuvat erityisesti punahäive-, kermakara-, rusokanto-, ruoste-, pihka-, lumo- ja korokääpään. Myös aarnimetsää indikoivalle, silmälläpidettävälle pohjanrypykälle aiheutuu haittaa ja lajin kolme esiintymää häviää. Laskettelurinteiden ulkopuolelle jäävien kääpien esiintymiin kohdistuu reunavaikutusta, jonka seurauksena lahottajasienten vaatima tasainen kostea mikroilmasto muuttuu kuivemmaksi heikentäen mahdollisesti kääpien kasvustoja. Lajien levittyminen uusille paikoille heikkenee, joten ajan myötä vanhan metsän kääpälajisto tulee heikkeneeseen ja yksipuolistumaan.

Natura 2000 -tietolomakkeessa esitetyt Puijon Natura-alueella esiintyvät luontotyypit ovat taulukossa 2.

Taulukko 2

Luontotyyppi	Pinta-ala ha
Pikkujoet ja purot	0,03
Lähteet ja lähdesuot	0,0003
Silikaattikalliot	0,08
Luonnonmetsät	24,9
Lehdot	107
Puustoiset suot	1

Alueella tavatut luontodirektiivin liitteen II lajit ovat taulukossa 3.

Taulukko 3

Idänlelväsammal (*Plagiomnium drummondii*)
 Korpipohtosammal (*Herzogiella turfacea*)
 Hajuheinä (*Cinna latifolia*)
 Myyränporras (*Diplazium sibiricum*)

Kaikki taulukoissa 2 ja 3 esitetyt luontotyypit ja lajit kuuluvat alueen suojeleperusteisiin lukuun ottamatta silikaattikallioita, joiden edustavuus on luokiteltu luokkaan D.

Asiassa saadun selvityksen mukaan uuden rinteiden rakentamisesta aiheutuu vähäisiä haitallisia reunavaikutuksia myös Puijon Natura-alueen luonnonmetsiin. Pohjois-Savon ELY-keskus on 13.2.2017 päivätyssä lausunnossaan kuitenkin katsonut, että ”Antikkalanrinteen laskettelurinteiden ja lumetusjärjestelmän rakentaminen ei todennäköisesti merkittävästi heikennä Puijon Natura-alueen luonnonarvoja eikä varsinaista [luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista] Natura-arviointia ole tarpeen tehdä”. Kun vielä otetaan huomioon Natura-alueen kokonaispinta-ala 171 hehtaaria ja hissien pohjoispuoleisen metsikön suhteellinen osuus siitä, on metsikön luonnonarvojen häviämistä pidettävä yleisen edun kannalta vähäisenä häirtana.

Nykyisen laskettelurinteiden valumavesien määrä kasvaa keväällä merkittävästi lumetuksen johdosta. On ilmeistä, että tämä koskee myös uutta rinteitä, jolta puusto on poistettu. Avoimella rinteellä lumen kertyminen on muutoinkin metsäistä rinteitä runsaampaa ja lumetuksen vuoksi lisääntyvä sulamisvesien määrä ja rankkasateet lisäävät rinteiden eroosioriskiä. Mikäli kiintoainemäärä valumavesissä kasvaa, voi seurauksena olla alapuolisten vesistöjen ravinnepitoisuuden nousu. Lisääntyvä valumavesien määrä taas aiheuttaa muutoksia erityisesti rinteiden alaosalla, missä on tuoretta suurruohoniittyä ja kosteaa heinää. Tämän seurauksena vähemmän arvokkaat lajit, mesiangervo ja paju, tulevat yleistymään. Hankkeen seurauksena kasvukausi rinnealueella lyhenee, koska tekolumi sulaa luonnonlunta hitaammin. Rinteelle voi myös muodostua paikkoja, missä lumi säilyy toukokuun loppuun, mikä voi aiheuttaa kasvien hoimeutumista ja erilaisten sienitautien yleistymistä.

Uuden rinteen rakentamisesta johtuva lumen sulamisaikaisen virtaaman kasvu heikentää kahden rinnealueen noron luonnontilaa ja muuttaa täysin yhden tihkupintaisen lähteen ja siitä lähtevän noron luonnetta. Hanketta varten on Itä-Suomen aluehallintoviraston päätöksellä 14.9.2017 nro 44/2017/2 myönnetty vesilain 2 luvun 11 §:n 2 momentin tarkoittama poikkeus kiellosta vaarantaa näiden vesiluontotyyppien säilyminen luonnontilaisena. Poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on, että kyseisten luontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu.

Antikkalanrinteen laskettelurinne on kasvi- ja sienilajistoltaan arvokas ja kansallisesti merkittävä. Alueen niittykasvillisuus on merkittävä, erityisesti rinteen alaosan laikuittainen pienruohoniitty, missä lajisto on edustavaa. Laskettelurinteen niitty on yksi Suomen parhaita ketosienten kasvupaikkoja. Natura-tarvearviointia ja luontovaikutuksia koskevan selvityksen mukaan lumetuksen vaikutuksia uhanalaiseen ja suojeltavaan sienilajistoon on vaikea arvioida ja arviointiin liittyy epävarmuuksia. Useampien lajien osalta lajien biologiasta on liian vähäinen tietämys. Nykyisen laskettelurinteen alaosassa esiintyy erittäin uhanalainen, erityisesti suojeltava viherhäiverusokas. Helsingin yliopiston sienityöryhmän täydentävän lausunnon (9.5.2017) mukaan sen sekä alueella esiintyvän silmälläpidettävän sinikäpiörusokkaan ja *Entoloma cuspidiferum* -lajin ainoat tunnetut kasvupaikat Suomessa ovat Antikkalan rinteellä. Rinteessä esiintyy myös vaarantunut hakamaatuhkelo. Natura-tarvearviointia ja luontovaikutuksia koskevan selvityksen mukaan hakamaatuhkelon kasvupaikat rinteessä ovat sellaisella kostealla niityllä, jossa kosteusolosuhteet muuttuvat selvästi, minkä vuoksi laji voi taantua tai jopa hävitä.

Hakijan vuonna 2019 toimittaman karttaliitteen mukaan viherhäiverusokasta on havaittu kahdessa kohdassa rinteen keskivaiheilla. Vaikka asiakirjojen mukaan lumetus ei muuta merkittävästi lajin kasvupaikkaolosuhteita, on olemassa vähäinen riski, että laji häviää. Riski liittyy lumetusveden ravinnepitoisuudesta mahdollisesti aiheutuvaan rinteen ravinnetason muutokseen, joka saattaisi olla sienelle epäedullinen. Rehevöitymisellä on negatiivinen vaikutus muihinkin vaateliaisiin niittysieniin ja se voi johtaa niiden taantumiseen tai katoamiseen alueelta. Kasvillisuutta rehevöittäviä ravinteita ovat muun muassa typpi ja fosfori. Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen laskelman perusteella Antikkalan rinteeseen joutuisi lumetusveden mukana noin 14 kg typpeä vuodessa, mikä tarkoittaa typpikuorman kaksinkertaistumista nykyisestä. Vuotuinen fosforilisäys olisi noin 0,5 kg, mutta sen suhteellista määrää on maan viljavuustietojen puuttuessa vaikea arvioida. Ravinnelisäys on peräisin suoraan lammen vedestä, koska lumetusveteen ei hakijan mukaan lisätä ravinteita. Kuopion kaupungin alueellisten ympäristöpalvelujen 27.8.2019 päivätyn lausunnon mukaan Iso-Valkeisen veden typen ja fosforin pitoisuudet ovat olleet viime vuosina laskusuunnassa ja vuosina 2017–2019 pohjanläheisen vesikerroksen typpipitoisuus oli noin 550 µg/l ja fosforipitoisuus 18 µg/l, kun ne vuosina 2014–2016 olivat vastaavasti 795 µg/l ja 24 µg/l.

Hankkeen toteuttamiseksi on Antikkalan rinteen profiilia rinteen alaosassa muokattava. Asiakirjoista saadun tiedon mukaan muokattavalla alueella esiintyy silmälläpidettävä ketoneilikka sekä sienilajeista silmälläpidettävät himmihiippo, savuvahakas ja kekovahakas, vaarantunut hakamaatuhkelo sekä puut-

teellisesti tunnettu suruhiippo. Sienityöryhmän lausunnossa (15.3.2017) ja täydentävässä lausunnossa (9.5.2017) on tuotu esiin, että kaikkia Antikkalan rinteen arvokkaiden sienien esiintymiä ja esiintymien laajuutta ei tiedetä tarkasti. Sienten elinalue on esiintymispisteitä laajempi, koska sienirihmasto elää tietyllä elinympäristötyypillä, esimerkiksi koko rinnekedon alueella. On mahdollista, että maan muokkauksella heikennetään uhanalaisten sienien kasvuympäristöjä ja niiden esiintymistä. Rihmastojen rikkoontuminen ja rinteen eroosion lisääntyminen heikentävät lajien esiintymisen mahdollisuutta. Hankkeesta aiheutuvana haittana asiakirjoista saadun selvityksen perusteella on lisäksi, että osa alueella potentiaalisesti esiintyvistä sienilajeista tai lajien esiintymispai-koista menetetään muokattavalta rinteen osalta.

Intressivertailu

Edellä esitettyjä hankkeesta aiheutuvia riskejä harvinaisille lajeille on pidettävä yleisen edun kannalta merkittävänä haittana. Vaasan hallinto-oikeus on myös päätöksessään 22.2.2019 nro 19/0032/2 lausunut, että veden ottamisesta aiheutuva mahdollinen välillinen haittavaikutus rinnealueen uhanalaisten sienien ja kasvilajien esiintymiseen voidaan ottaa huomioon yleiselle edulle koituvana menetyksenä. Luonnonsuojelulain 47 §:n mukaan erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Kiellon voimaan tuleminen edellyttäisi esiintymispaikan rajojen määrittelyä ELY-keskuksen päätöksellä, mutta Pohjois-Savon ELY-keskus on lausunnossaan 23.5.2017 katsonut, että erityisesti suojeltavan lajin rajauspäättös ei toisi lisäarvoa lajin suojelulle. ELY-keskus on myös arvioinut, että lumetuk-sella ei todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta Antikkalan nykyisen rinteen sienistöön.

Haittojen ehkäisemiseksi hakija on 29.6.2017 päivätyssä selityksessään ilmoit-tanut olevansa valmis toteuttamaan harvinaisten lajien, hajuheinäesiintymän ja uhanalaisten sienien seurantaa, teettämään rinteen viljavuustutkimukset sekä suorittamaan rinnealueella säännölliset niittotoimet ja niittojätteen keräyksen maan ravinnepitoisuuden nousun ehkäisemiseksi. Hakija on myös 14.11.2019 antamassaan täydennyksessä esittänyt, että alueella, jossa rinteen profiilia muokataan, pintamaat siirretään välivarastointialueelle ja levitetään takaisin maaleikkausten jälkeen profiloidulle alueelle. Mikäli pintaa poistetaan mah-dollisimman suurina paakkuina, on sienirihmaston säilyminen tuottavana mah-dollista. Aluehallintovirastolla ei ole toimivaltaa määrätä rinteessä tehtävistä rakennustöistä.

Hankkeesta aiheutuvia haittoja arvioitaessa on myös otettava huomioon, että vaikka laskettelutoiminnalla sinänsä ei liene vaikutusta sienirihmaston ilmaan-tumiseen alueelle, on laskettelutoiminnan vuoksi niittynä pidetty rinne edes-auttanut niittysienille soveltuvien elinolosuhteiden syntymistä tai ainakin yllä-pitänyt alueella niittysienille edullisia olosuhteita. Myös Vaasan hallinto-oi-keus on päätöksessään katsonut, että intressivertailussa yleiselle edulle koitu-vana hyötynä on otettava huomioon rinnealueen niittysienien esiintymisaluei-den säilyminen laskettelutoiminnan jatkumisen ansiosta. Mikäli toiminta alu-eella ei jatku, eikä aluetta muutenkaan ylläpidetä niittynä, on todennäköistä, että rinnealueen kasvillisuus muuttuu sukkession seurauksena, jolloin uhan-

alaisten sienilajien elinolosuhteet huononevat. Sen vuoksi hankkeen merkittävänä hyötynä yleiselle edulle on pidettävä sitä, että laskettelutoiminnan jatkuminen varmistaa rinteiden niittynä säilymisen ja siten ylläpitää yhtä niittysienien kasvuedellytystä alueella.

Kun otetaan huomioon muut edellä esitetyt hankkeesta yleiselle edulle koituvat menetykset, niiden todennäköisyys ja menetysten lieventämiseksi hakijan esittämät toimenpiteet, yksityiselle edulle koituva taloudellinen hyöty sekä hankkeesta yleiselle edulle koituvat hyödyt, on hankkeesta yleisille ja yksityisille eduille saatava hyöty huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Muut luvan myöntämisen edellytykset

Hakija omistaa hanketta varten tarvittavat maa- ja vesialueet. Hanke ei ole voimassa olevien asema- ja yleiskaavojen vastainen.

Hankkeen toteuttaminen ei merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Puijon (FI0600001) niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on sisällytetty verkostoon.

Vuoksen vesienhoitoalueeseen kuuluvaa Iso-Valkeista ei ole luokiteltu vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisesti eikä sen katsota muodostavan itsenäistä vesimuodostumaa. Hanke ei vaikuta haitallisesti Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosiksi 2016–2021 asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Tarkkailumääräykset

Iso-Valkeinen ei ole vesienhoitolain mukaan luokiteltu vesimuodostuma eikä hankkeella ole vaikutusta Kallaveden tilaan. Määräykset on annettu Iso-Valkeiseen kohdistuvien vaikutusten ja lumetuksen maa-alueelle kohdistuvien vaikutusten tarkkailemiseksi.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y. on ensisijaisesti vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja hakemus hylätään ja toissijaisesti, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja asia palautetaan aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Vaatimustensa tueksi yhdistys on esittänyt muun ohella, että ympäristöarvot ovat korostuneet vesilain mukaisessa intressivertailussa. Antikkalan rinnealueen laajennuksesta ja lumetuksesta koituva yksityinen hyöty ei ole merkittävä, se on vähäinen. On mahdollista, että rinnealuetta ei yritystoimintaan kohdistuvien epävarmuuksien vuoksi oteta lainkaan käyttöön, jolloin hankkeesta koituu vain kustannuksia kaupungille ja Natura-alueeseen rajautuvan, luonnonarvoiltaan merkittävän metsäalueen hävitys. Yleiselle edulle on arvioitu tulevan hyötyjä, jotka ovat todellisuudessa epävarmoja ja osin myös toimintaympäristön muutoksesta johtuen epärelevanttejä. Hankkeesta ei ole saatavissa hyötyä yleiselle edulle, kun otetaan huomioon hankkeen rakentamiseen ja pitkäaikaiseen

toimintaan liittyvät epävarmuudet. Hankkeesta aiheutuu merkittäviä yleiselle edulle koituvia menetyksiä. Näin ollen luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty.

Nykyisen rinnealueen avoimena pito on ylläpitänyt niittyalueen monipuolista ja etenkin sienilajistoltaan ainutlaatuista lajistoa. Intressivertailussa niittyalueen avoimena säilyminen on kytketty laskettelutoiminnan jatkumiseen. Johtopäätös on virheellinen. Niittyalue on nykyisinkin osittain muun muassa frisbeegolfrataan kuuluvaa aluetta ja sitä on pidetty avoimena niittämällä se kerran vuodessa. Vuosittainen traktoriniitto ei ole kustannuksiltaan suuri ja sen jatkaminen biotoopin ominaisuuksien ja maiseman avoimuuden säilyttämiseksi sekä rinteiden nykyisten käyttömuotojen tarpeisiin ei ole kohtuutonta, vaan kuuluu vastuullisen maanomistajan velvollisuuksiin.

Aluehallintovirasto ei ole hallintolain 31 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla hankkinut valtakunnalliselta asiantuntijalta, Helsingin yliopiston sienityöryhmältä uutta lausuntoa, vaikka sienilajistosta on voinut kertyä aiemmin annettujen lausuntojen jälkeen uutta tietoa. Sienityöryhmän mukaan Suomelle uutena lajina Antikkalasta on löytynyt muun muassa *Entoloma cuspidiferum* -laji. Sienityöryhmän lausunnossa 9.5.2017 viitatuksi kolme sienilajia ovat erittäin uhanalainen ja luonnonsuojelulain 47 §:n mukaan erityisesti suojeltava viherhäiverusokas, silmälläpidettävä sinikääpiörusokas ja *Entoloma cuspidiferum*, jonka ainoat tunnetut esiintymät Suomessa ovat Antikkalan rinteellä. Aluehallintoviraston päätöksessä ei ole käsitelty korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöstä KHO 2013:74 tieteelle uuden lajin merkityksestä lupaharkinnassa. Tältä osin ei ole vastattu yhdistyksen muistutuksessaan esittämään. *Entoloma cuspidiferum*in uhanalaisuusluokka on vuonna 2019 ilmestyneessä Suomen lajien uhanalaisuus -julkaisussa puutteellisesti tunnettu. Puutteellisesti tunnettuiksi luokitellaan lajit, joista tiedetään niin vähän, ettei niiden häviämiskäytännön arvioimaan, vaan kaikki luokat elinvoimaisista äärimmäisen uhanalaisiin ovat mahdollisia. Julkaisun mukaan niihin tulisi suhtautua samoin kuin uhanalaisiksi määriteltyihin lajeihin, ainakin siihen saakka, kunnes niiden häviämiskäytännön arvioimaan. Varovaisuusperiaate on siis mukana lajin luokittelun määritelmässä.

Luvan hakija on tarkastuksen perusteella tehdyssä hakemuksen täydennyksessä 14.11.2019 monin oleellisin osin täydentänyt hakemustaan. Täydennykset on selostettu valituksenalaisessa päätöksessä, mutta kokonaisuudessaan täydennystä sekä karttaliitettä lajiston esiintymisalueilta ja piirustuksia rinneprofiilien muokkausalueista ei ole annettu tiedoksi eikä julkaistu Lupa-Tietopalvelussa. Aluehallintoviraston olisi tullut kuuluttaa asia näiltä osin uudelleen hallintolain ja vesilain edellyttämällä tavalla. Asianmukainen kuuleminen ei olisi hidastanut merkittävästi asian käsittelyä. Esimerkiksi luonnonsuojeluviranomaiselle ei ole varattu mahdollisuutta esittää lausuntoa hakijan lisäselvityksestä uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lajeista. Hakemuksen täydennyksessä on ilmoitettu, että viherhäiverusokkaan esiintymispaikkoja on kaksi, mutta ei käy ilmi, mistä tämä tieto on peräisin. Mainituksessa täydennyksessä on luettelo Antikkalanrinteen tiedossa olevista uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lajeista. Siitä puuttuu *Entoloma cuspidiferum*.

Eri sienilajien esiintyminen alueella indikoi sitä, että rinteiden olosuhteet ovat

tällä hetkellä lajeille optimaaliset. Niiden muuttaminen voi johtaa lajien häviämiseen. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti lajin esiintymisalueen olosuhteita ei tulisi muuttaa, sillä muutosten vaikutuksia esiintymän säilymiseen ei voida tarkasti arvioida. Luontovaikutuksia ja Natura-tarvearviointia koskevan selvityksen mukaan lumetuksen vaikutuksia uhanalaiseen ja suojeltavaan sienilajistoon on vaikea arvioida ja arviointiin liittyy epävarmuuksia, ja usean lajin osalta niiden biologiasta on liian vähäinen tietämys.

Intressivertailussa pitää ottaa huomioon yleiselle edulle aiheutuvana menetyksenä myös Antikkalan rinteiden muut uhanalaiset lajit ja niiden esiintymispaikkojen merkitys Pohjois-Savossa ja valtakunnallisesti sekä Antikkalan alueen merkitys verrattuna yhtä edustavien kotojen ja niittyjen esiintymiseen Pohjois-Savossa ja valtakunnallisesti. Uhanalaisten lajien merkitystä ja rinnealueen muutosten, kuten rinneprofiilin muokkauksen sekä kosteus-, ravinne- ja lumiolojen muutosten vaikutuksia on vähätelty intressivertailussa. *Entoloma cuspidiferum* -lajia ei ole otettu huomioon. Hankkeen rakentamiseen liittyvät vaikutukset rinnastuvat hankkeen toiminta-aikaisiin vaikutuksiin. Rinneprofiilin muutosten vaikutukset rinnelajiston elinolosuhteisiin olisi pitänyt eritellä ja arvioida intressivertailussa yleiselle edulle aiheutuvina merkittävänä haittoina. Koska lisäksi kyse on monilta osin lajistosta, jonka elinympäristövaatimuksia ei tunneta tarkkaan, lupaharkinnassa korostuu varovaisuusperiaate.

Erityisesti suojeltavalle lajille koitua haitta tai uhka elinympäristön muuttamiselle on intressivertailussa otettava huomioon yleiselle edulle aiheutuvana haittana riippumatta siitä, onko elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tehnyt luonnonsuojelulain 47 §:n 3 momentin tarkoittaman rajauspäätöksen. Aluehallintovirasto ei ole ottanut erityisesti suojeltavalle lajille kohdistuvaa haittaa huomioon, vaan on tulkinnut lakia virheellisesti. Erityisesti suojeltavien lajien osalta syy luonnonsuojelulain 47 §:n 3 momentin sanamuotoon on hallituksen esityksen HE 79/1996 vp. valossa asian saattaminen maanomistajan tietoon rajauspäätösmenettelyn avulla. Tässä tapauksessa laji ja sen esiintymätieto ovat maanomistajan tiedossa, joten voidaan katsoa, että lajiesiintymää suojelee jo luonnonsuojelulain 47 §:n 2 momentin mukainen heikentämiskielto. Näin ollen esiintymää ei pitäisi voida hävittää tai saattaa hävittämisriskin alaiseksi. Sienityöryhmän aiempien lausuntojen sekä luontovaikutuksia ja Natura-tarvearviointia koskevan selvityksen perusteella on todennäköistä, että luonnonsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaiset poikkeamisedellytykset eivät täyty.

Aluehallintovirasto on päätöksessään tehnyt luonnonsuojelulain 66 §:n tarkoittaman päätelmän hankkeen Natura-vaikutuksista, vaikka varsinaista Natura-arviointia ja siihen liittyviä kuulemisia ei ole tehty. Aluehallintovirasto on kuitenkin katsonut, että hankkeesta aiheutuu jonkinasteisia vaikutuksia Natura-verkostoon kuuluvalle Puijon alueelle. Näin ollen sen olisi tullut luonnonsuojelulain mukaisesti määrätä tehtäväksi luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittama Natura-vaikutusten arviointi, jossa otetaan huomioon kaikki Puijon Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin kohdistuvat vaikutukset, ja vasta tämän jälkeen tehdä johtopäätökset Natura-vaikutusten merkittävydestä. Tämä on merkittävä menettelyvirhe. Natura-arviointi tulisi tehdä kaikista hankkeista, jotka kohdistuvat tai joilla voi olla vaikutuksia Puijon Natura-alueeseen. Natura-arviointivelvollisuus syntyy, kun hankkeiden vaikutukset koh-

distuvat Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin, ovat luonteeltaan heikentäviä ja laadultaan merkittäviä eivätkä ole objektiivisten seikkojen perusteella poissuljettuja. Puijon Natura-alueella ja sen ympäristössä on toteutettu ja on vireillä useita suojeluperusteina oleviin luontotyypeihin kohdistuvia hankkeita, esimerkiksi virkistyskäyttöön liittyviä toimenpiteitä Puijon tornin ympäristössä Natura-alueella. Lisäksi Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontotyypejä edustaville alueille on tehty maastopyöräreitti ja ulkoilu-reittien varsilta on poistettu puita. Näiden toimenpiteiden yhteisvaikutukset tulisi arvioida yhdessä nyt kysymyksessä olevan hankkeen vaikutusten sekä Natura-alueen viereen rakennetun Pihlajaharjun asuinalueen vaikutusten kanssa. Lupahakemus ei sisällä tietoja, joiden perusteella voitaisiin todeta, että luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi ei ole ollut tarpeen. Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen KHO 2020:3 perusteella, jos olemassa olevien tietojen perusteella ei voida sulkea pois sitä, että toiminta voi vaikuttaa merkittävästi Natura 2000 -alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin, asiaa käsittelevän viranomaisen tulee vaatia Natura-arviointia suoritettavaksi. Arviointi on tehtävä myös silloin, jos merkittävien vaikutusten aiheutumatta jäämisestä on epäilyksiä.

Aluehallintovirasto on järjestänyt hankealueella vesilain 11 luvun 14 §:n perusteella tarkastuksen, johon on kutsuttu vain luvan hakijan edustajat. Tarkastus on monilta keskeisiltä osiltaan kohdistunut hakemuksen käsittelyn eri vaiheissa yhdistyksen esiin tuomien seikkojen selvittämiseen. Aluehallintovirasto ei kuitenkaan ole varannut yhdistykselle mahdollisuutta asianosaisena osallistua tarkastukseen. Tarkastuksesta laadittua muistiota ei ole annettu tiedoksi yhdistykselle eikä sitä ole julkaistu päätökseen liitetyissä asiakirjoissa Lupa-Tietopalvelussa. Tarkastuksen rajaaminen asianosaisilta ja täydennyksen tiedoksiannon puuttuminen ovat merkittäviä menettelyvirheitä.

Ellei aluehallintoviraston päätöstä kumota edellä esitetyn perusteella eli intressivertailun johtopäätöksen, varovaisuusperiaatteen ja erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan heikentämiskiellon perusteella, hakemus tulee palauttaa aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi Natura-säännösten soveltamista, tarkastukseen kutsumista ja hakemuksen täydennyksestä kuulemista koskevien menettelyvirheiden vuoksi.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Itä-Suomen aluehallintovirasto on valituksen johdosta antamassaan lausunnossa esittänyt, että siltä osin, aiheuttaako hanke Antikkalan rinteessä kasvavien harvinaisten sienilajien elinolosuhteiden heikkenemistä tai tuhoutumista, asiaan liittyy paljon epävarmuutta. Asiakirjojen perusteella ei voida tehdä johtopäätöstä, että hankkeesta väistämättä aiheutuu kasvuolosuhteiden heikkeneminen tai sienirihmaston tuhoutuminen muutoin, kuin mahdollisesti rinteiden muokkauksen yhteydessä. Toisaalta epävarmuus sienien kasvuolosuhteiden säilymisestä liittyy myös tilanteeseen, jossa hanke ei toteudu, mikäli kasvuolosuhteita ei ylläpidetä esimerkiksi niittämällä.

Laskettelutoiminnan jatkamisella turvataan tunnettu sienien esiintymisen perusedellytys, avoin rinne. Laskettelutoiminnan jatkamisen edellytyksenä on laskettelurinteiden lumettaminen ja siihen liittyvä vedenotto. Lupamääräyksillä

on varmistettu, että muutokset muissa kasvuolosuhteissa eivät tapahdu huomaamatta, vaan luvan hakija tai valvontaviranomainen voivat reagoida niihin. Koska lupaviranomainen ei voi määrätä rinnealueella tehtävistä toimenpiteistä sienien kasvuolosuhteiden turvaamiseksi tilanteessa, jossa hanke ei toteudu, merkittävänä hyötynä yleiselle edulle on pidettävä sitä, että laskettelutoiminnan jatkuminen varmistaa rinteiden säilymisen niittynä ja siten yhden niittysienille välttämättömän kasvuedellytyksen.

Hakemukseen liitettyssä selvityksessä Natura-arvioinnin tarpeesta on käsitelty hankkeen ja alueelle suunniteltujen muiden hankkeiden arvioituja vaikutuksia Puijon Natura-alueeseen. Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vesilain mukaisessa hakemusasiassa yleistä etua valvovana sekä luonnonsuojelua edistävänä ja valvovana viranomaisena on antanut hakemuksesta lausunnon, mutta ei ole edellyttänyt luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen arvioinnin tekemistä. Näiden ja muiden käytettävissä olleiden asiakirjojen nojalla lupaviranomainen ei ole tullut johtopäätökseen, että hankkeella yksistään tai yhdessä muiden alueelle suunniteltujen hankkeiden kanssa olisi todennäköisesti Natura-alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Siksi lupaviranomainen ei ole edellyttänyt luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin tekemistä. Lupaviranomainen ei näin ollen ole laiminlyönyt luonnonsuojelulain 65 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontavastuutaan.

Asiassa on toimitettu hallintolain 39 §:ssä tarkoitettu tarkastus. Tarkastuksesta ilmoitettiin luvan hakijalle, joka on myös hankealueen maanomistaja. Luvan hakijan ja maanomistajan edustajalla, jota asia välittömästi koski, oli hallintolain 39 §:n mukaisesti mahdollisuus olla tarkastuksella läsnä. Tarkastuksen tarkoituksena ei ollut hankkia lisäaineistoa hakemuksen käsittelemiseksi, vaan, kuten luvan hakijalle 15.10.2019 toimitetussa kutsussa on todettu, tutustua alueeseen. Luvan hakijan edustaja toi tarkastuksella esiin seikkoja, joista päätettiin pyytää hakemuksen täydennystä tarkastuksen jälkeen. Saaduissa tiedoissa ei tullut ilmi sellaisia uusia lupaharkintaan vaikuttavia seikkoja, joiden vuoksi olisi katsottu tarpeelliseksi järjestää uusi kuuleminen tai pyytää uusia lausuntoja. Lupamääräyksiä laadittaessa huomioon otettaviksi tulleet lisätiedot koskivat ruoppauksen toteuttamista sekä ruoppausmassojen määrää ja niiden sijoittamista, jotka eivät ole sellaisia seikkoja, joita muutoksenhakija on käsitellyn eri vaiheissa tuonut esiin. Esimerkiksi tieto muokattavasta rinneosuudesta ja siellä esiintyvistä kasveista ei tuonut esiin sellaista uutta tietoa, jota olisi lupaharkinnassa tullut punnita enemmän, kuin perusteluista käy ilmi. Muokkaus, josta voi aiheutua sienirihmaston tuhoutumista, on luvanvaraista maankäyttö- ja rakennuslain nojalla. Myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen lupaviranomaisen on asiaa ratkaistessaan noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Edellä esitetyn perusteella päätökseen ei liity sellaisia menettelyvirheitä, joiden vuoksi se tulisi kumota ja asia palauttaa uudelleen käsiteltäväksi.

Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessä KHO 2013:74 esiin tulevaa oikeusohjetta ei ole voitu suoraan soveltaa nyt käsillä olleessa hakemusasiassa. Saadun selvityksen perusteella nyt kysymyksessä olevan vedenoton mahdollistamasta laskettelurinteiden ylläpidosta ja lumetuksesta ei välttämättä

aiheudu vastaavia vaikutuksia hankkeen vaikutusalueen sieni- ja kasvilajistoon.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on valituksen johdosta antamassaan vastineessa esittänyt muun ohella, että intressivertailun lopputuloksessa ja siinä huomioon otettavissa seikoissa on kyse jo kertaalleen Vaasan hallinto-oikeudessa käsiteltävänä olleesta kysymyksestä. Luvan hakijalta lisäselvityksenä saadut tiedot on tuotu esille aluehallintoviraston päätöksessä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on luonnonsuojeluviranomaisena antanut 13.2.2017 Kuopion kaupungille lausunnon Natura-tarvearvioinnista sekä varsinaisen Natura-arvioinnin tarpeesta. Aluehallintoviraston ei voida sanoa laiminlyöneen sille luonnonsuojelulain 65 §:n 2 momentissa säädettyä valvontavelvollisuutta, kun se on perustanut päätöksensä asianmukaiseen Natura-tarvearviointiin ja luonnonsuojeluviranomaisen siitä antamaan lausuntoon. Valituskirjelmässä esitetty tulkinta korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen KHO 2020:3 sisältämästä oikeusohjeesta on oikeansuuntainen. Kokonaistarkastelun lopputuloksena elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätenyt siihen, että olemassa olevien tietojen valossa Antikkalan hanke ei todennäköisesti merkittävästi heikennä Puijon Natura-luonnonarvoja. Lopputulokseen on voitu päätyä ilman, että asiasta jää varteenotettavaa epäilyä. Tämän vuoksi varsinaiselle Natura-arvioinnille ei ole nähty tarvetta. Antikkalan hankkeen todennäköiset vaikutukset Puijon Natura-alueelle ovat vähäisiä ja epäsuoria. Hanke ei ulotu Natura-alueelle ja käytännössä kysymys on vain noin 0,4 hehtaarin alalle ulottuvasta reunametsävaikutuksesta.

Eri hankkeiden yhteisvaikutukset otetaan huomioon Natura-arvioinnin tarpeellisuutta harkittaessa ja näin on tehty myös Antikkalan hankkeen yhteydessä siltä osin, kuin muut hankkeet ovat olleet elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tiedossa. Valituskirjelmässä mainituista hankkeista tai suunnitelmista Pihlajanharjun asuinalueen rakentamista on käsitelty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnossa 13.2.2017. Maastopyöräreitit, ulkoilureittien varsien puiden poisto ja Puijon tornin ympäristön muutostyöt ovat tulleet ajankohtaiseksi vasta myöhemmin. Alueen maastopyöräreitit ovat 19.6.2018 hyväksytyt Puijon hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisia. Ulkoilureittien varsien puiden poiston tarkoituksena on ollut latujen lumiolosuhteiden ja käyttäjien turvallisuuden parantaminen. Asiaan liittyen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on 21.6.2018 antanut luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä poikkeamispäätöksen, jonka mukaan toimenpide ei heikennä Puijon Natura-alueen luonnonarvoja. Puijon tornin ympäristössä suunnitellaan tuolihissin uusimista ja esteettömien reittien tekemistä tornin lähelle. Hanketyö on käynnistynyt vuonna 2019 Kuopion kaupungin toimesta. Hissilinjan alueella ei ole Natura-luontotyyppisiä tai luontodirektiiviin liitteiden II tai IV lajeja. Esteettömät reitit sijoittuvat olemassa olevan polkuverkoston alueelle.

Puijon Natura-alueeseen liittyen ei ole tullut esille sellaisia hankkeita tai suunnitelmia, joiden perusteella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausuntoa Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta tulisi tässä yhteydessä muuttaa. Natura-vaikutuksiin liittyvää arviointia on tehtävä hankekohtaisesti myös suhteellisuusperiaate huomioon ottaen. Täysimittaiseen Natura-arviointiin tulee ohjata

hankkeista vain ne, jotka todennäköisesti merkittävästi heikentävät tai voivat heikentää alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Nyt kyseessä oleva hanke ei ole tällainen.

Kuopion kaupunginhallitus on valituksen johdosta antamassaan vastineessa esittänyt, että rinteessä on ollut laskettelutoimintaa 1950-luvun lopulta lähtien, ja se on luonut ja ylläpitänyt suotuisat olosuhteet niittyluontotyypille, jossa viihtyy useita harvinaisia lajeja. Turvallisin vaihtoehto on säilyttää alue laskettelurinnekäytössä. Laskettelutoiminnan jatkuminen turvaa parhaiten arvokkaan sienilajiston säilymisen Antikkalan rinteessä. Lainsäädäntö ei velvoita maanomistajaa hoitamaan aluetta eliölajiston elinympäristövaatimusten edellyttämällä tavalla. Kun rinne on laskettelukäytössä, rinteän maankäyttömuodon muutokselle ei ole paineita. Kymmeniä vuosia jatkunut laskettelutoiminta poikkeaa merkittävästi pelkämästä luonnonlumien satamisesta rinteelle. Laskettelutoiminnassa jo lumikauden alkuvaiheessa lumi tiivistyy rinteeseen, ja laskettelukauden jälkeinen tiivistynyt lumikerros sulaa hitaammin kuin vapaasti sataanut, tallaamaton lumi. Tällä voi olla merkittävä vaikutus maaperän kosteuteen keväällä kasvukauden alkaessa. Suojeltavien sienilajien esiintymisen kannalta ei ole suurta merkitystä, onko sienien lepokaudella rinteelle tuleva lumi yksinomaan luonnonlunta vai lisäksi ilman lisäaineita tehtyä lumetuslunta. Merkittävämpää voi olla kevätkauden kosteus esimerkiksi vähälumisen talven jälkeen. Laskettelutoiminta pidentää lumien sulamista keväällä, mikä vastaa paremmin vuosikymmenten takaisia talvia, joiden oloissa sienet ovat viihtyneet.

Antikkalan laskettelurinteän tulevaisuus on osa Puijon alueen kehittämistä, jossa painotetaan luontoa, liikuntaa, matkailun edistämistä ja kuopiolaisten lähivirkistysmahdollisuuksia. Puijon alueen ja sen osana Antikkalan merkitys lähiliikuntapaikkana on kuopiolaisille merkittävä. Laskettelutoiminnan lisäksi lumetusjärjestelmällä turvattaisiin myös hiihtolatuksen pidempi kausi. Hiihto on Puijolla suosittu laji. Tämä palvelee lähialueen asukkaita.

Hankkeesta koituisi myös yritystoiminnassa yksityistä etua. Luvan hakija tavoittelee kuitenkin yleistä etua kehittäessään Puijon aluetta sekä matkailu- että luontoliikuntaan liittyvän yritystoiminnan alustana. Antikkalan laskettelurinteitoiminnan uudelleen käynnistäminen on Kuopion kaupungille tärkeä osa Puijon kokonaiskehittämisessä. Mahdollinen sienilajiston häviäminen tai muuttuminen ja rinnetoiminnan pysyvä lakkaaminen ovat uhka myös yleiselle edulle, mikä pitää ottaa huomioon intressivertailussa. Yleiselle edulle on hankkeesta suuria hyötyjä, muun muassa hankkeen sosiaalinen näkökulma, kuten virkistyskäyttö, liikuntapaikkakäyttö sekä kaupungin näkökulmasta elinkeinojen kehittäminen. Puijon hankkeet vahvistavat toisiaan ja parantavat alueen elinvoimaa. Hankkeen intressivertailussa näillä seikoilla tulisi olla erityinen painoarvo.

Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle on varattu tilaisuus antaa vastine valituksen johdosta. Vastineita ei ole annettu.

Kuopion kaupunki on lausunnon ja vastineen johdosta antamassaan ilmoituksessa todennut, että se ei katso tarpeelliseksi antaa vastinetta.

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y. on lausunnon, vastineiden ja ilmoituksen johdosta antamassaan vastaselityksessä esittänyt muun ohella, että mikäli asian käsittelyä jatketaan palautuksen jälkeen, alueella tulee suorittaa Natura-arviointi ja toteuttaa alueelta löydettyjen lahkaviosammaleesiintymien turvaamistoimet. Natura-tarvearvioinnissa esitetty Natura-alueen rajausta on ollut virheellinen. Suunniteltu uusi laskettelurinne ulottuu tosiasiasa osin Puijon Natura-alueelle ympäristöministeriön asetuksen 354/2015 liitteen perusteella. Jo tämän vuoksi kynnys Natura-arvioinnin suorittamistarpeelle on ylittynyt. Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnon 26.6.2017 mukaan erot Puijon Natura-alueen rajauksessa hakemuksen ja Puijon Natura-alueen rajoja koskevien ympäristöministeriön asetuksen 354/2015 liitteen sekä 20.8.1998 annetun valtioneuvoston päätöksen välillä johtuvat digitointivirheistä. Natura-alueiden rajaukset on hyväksytty mainitussa ympäristöministeriön asetuksessa, jonka 3 §:n mukaan erityisten suojelutoimien alueiden ja erityisten suojelualueiden rajat ilmenevät asetuksen liitteenä olevista kartoista. Tämän perusteella hakemuksen mukaisesti toteutuessaan uusi laskettelurinne tulisi tosiasiallisesti kulkemaan alaosaltaan ympäristöministeriön hyväksymän rajauksen perusteella Natura-alueen kaakkoisosan läpi. Natura-alueen eroava rajausta luonnonsuojelualueeseen nähden käy ilmi myös Puijon Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman (2016) liitteestä 1, jossa on käytetty Puijon Natura-alueen rajauksena ympäristöministeriön asetuksen mukaista rajausta. Ympäristöministeriön asetuksessa kullekin Natura-alueelle määrätyt alueelliset rajat toteutetaan Puijon alueella perustamalla luonnonsuojelualue. Luonnonsuojelualueen rajojen ei tulisi määräytyä aikaisempien kaavojen tai maanomistussuhteiden perusteella, vaan kunkin Natura-alueen perustana olevien luontoarvojen turvaamisen lähtökohdista.

Puijon Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma ei sulje pois mahdollista Natura-vaikutusten arviointitarvetta, eikä hoito- ja käyttösuunnitelmassa linjattu toimi automaattisesti tarkoita, että pienehköilläkin toimenpiteillä ei voisi yhdessä olla haitallisia vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteina oleviin luontotyyppihin tai lajeihin. Hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa ei synny objektiivista, Natura-vaikutusten arvioinnin kaltaista prosessia. Useiden luontotyyppien kohdalla heikentymistä on jo tapahtunut ja eri toimintojen luontoarvoja heikentäviä yhteisvaikutuksia tulisi tästä syystä selvittää Natura-vaikutusten arvioinnilla.

Rinteen alaosan profilointia ei tulisi tehdä, koska muokattavalla alueella esiintyvät silmälläpidettävä ketoneilikka, himmihiippo, savuvahakas ja kekovahakas, vaarantunut hakamaatuhkelo sekä puutteellisesti tunnettu suruhiippo.

Intressivertailussa tulee ottaa huomioon rinnealueelta havaitut lahkaviosammaleen esiintymät. Antikkalanrinteen metsäisissä osissa suoritettiin yhdistyksen toimeksiannosta erittäin uhanalaisen ja luonnonsuojeluasetuksen mukaisesti erityisesti suojeltavan lahkaviosammaleen (*Buxbaumia viridis*, EN*) kartoitus elokuussa vuonna 2020. Lahkaviosammaleen steriilejä itujyväkasvustoja havaittiin metsässä 107 erillisellä kasvialustalla. Osa havainnoista sijoittuu alueelle, johon nyt kysymyksessä olevassa hankkeessa on suunniteltu raivattavaksi uusi, pinta-alaltaan noin 2,8 hehtaarin laajuinen laskettelurinne. Olemassa olevan rinteen lumetus vaarantaisi ja uuden rinteen raivaaminen tuhoaisi lahkaviosammaleen esiintymää.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on toimittanut hallinto-oikeudelle lisäselvitystä.

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y. on toimittanut hallinto-oikeudelle lisäselvitystä.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on toimittanut hallinto-oikeudelle lisäselvitystä.

Kuopion kaupunki on antanut muutoksenhakijan vastaselityksen ja lisäselvityksen sekä Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen lisäselvitysten johdosta vastineen.

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y. on antanut Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen lisäselvitysten, Kuopion kaupungin vastineen, Itä-Suomen aluehallintoviraston maastokäynniltä laaditun muistion (29.10.2019) ja luvan hakijan hakemuksen täydennyksen (14.11.2019) johdosta vastaselityksen.

Merkintä

Hallinto-oikeudella on asiaa ratkaistessaan ollut käytettävissään valituksenalaisen päätöksen perusteena hallinto-oikeudelle toimitettujen asiakirjojen (Itä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen 14.9.2017, numero 44/2017/2 ja Itä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen 3.3.2020, numero 10/2020 perusteena olleet asiakirjat) lisäksi Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 22.2.2019, numero 19/0032/2 perusteena olleet asiakirjat.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Vesilain 1 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan vesilakia sovellettaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa, muinaismuistolaissa ja maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä niiden nojalla säädetään tai määrätään.

Saman luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan tässä laissa tarkoitetaan *vesitaloushankkeella* vesi- tai maa-alueella toteutettavaa toimenpidettä tai rakennelman käyttämistä, joka voi vaikuttaa pinta- tai pohjaveteen, vesiympäristöön, vesitalouteen tai vesialueen käyttöön.

Luonnonsuojelulain 5 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan luontovahingolla tarkoitetaan suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävää, mitattavissa olevaa suoraa tai välillistä haitallista vaikutusta lintu- ja kasvieläimistöön, luontokäytännön ja luontotieteiden tutkimukselle ja luontotieteiden tutkimukselle sekä luontodirektiivin liitteessä II luetelluille lajeille.

Luonnonsuojelulain 42 §:n 1 momentin mukaan, jos luonnonvaraisen kasvilajin olemassaolo käy uhatuksi tai rauhoittaminen muusta syystä osoittautuu tarpeelliseksi, voidaan tällainen laji rauhoittaa asetuksella koko maassa tai jossakin osassa maata.

Saman pykälän 2 momentin mukaan rauhoitetun kasvin tai sen osan poimiminen, kerääminen, irtileikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen on kielletty. Sama koskee soveltuvien osien rauhoitetun kasvin siemeniä.

Luonnonsuojelulain 47 §:n 1 momentin mukaan asetuksella voidaan säätää erityisesti suojeltavaksi lajiksi sellainen uhanalainen eliölaji, jonka häviämishuhto on ilmeinen.

Saman pykälän 2 momentin mukaan erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty.

Saman pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitettu kielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Saman pykälän 5 momentin mukaan edellä 5 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen lajien suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävien esiintymispaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Kiellon voimaantuloon ja lakkauttamiseen sovelletaan, mitä tämän pykälän 3 ja 4 momentissa säädetään.

Luonnonsuojeluasetuksen 20 §:n mukaan luonnonsuojelulain 42 §:n 1 momentin mukaisesti koko maassa rauhoitetut kasvilajit on lueteltu tämän asetuksen liitteessä 3(a), Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien eteläpuolella rauhoitetut putkilokasvit on lueteltu liitteessä 3(b) ja Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa rauhoitetut putkilokasvit on lueteltu liitteessä 3(c).

Luonnonsuojeluasetuksen 22 §:n mukaan luonnonsuojelulain 47 §:n 1 momentissa tarkoitettujen erityisesti suojeltavien lajien on merkitty *-merkinnällä tämän asetuksen liitteessä 4.

Luonnonsuojeluasetuksen liitteen 3(a) mukaan laho-kaviosammal, *Buxbaumia viridis* on koko maassa rauhoitettu kasvilaji.

Luonnonsuojeluasetuksen liitteen 4 mukaan viherhäiverusokas, *Entoloma olivaceotinctum* on erityisesti suojeltava laji.

Luonnonsuojelulain 64 §:n 5 momentin mukaan Suomen Natura 2000 -verkostoon sisältyvien alueiden luettelo ja kartat julkaistaan ympäristöministeriön asetuksella. Alueita koskeva luettelo sisältää alueen tunnusnumeron, nimen, keskipisteen koordinaatit, alueen suojelun perusteen ja tiedon siitä, esiintyykö alueella luontodirektiivin liitteessä I tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tai liitteessä II tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava laji.

Luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan, jos hanke tai suunnitelma

joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Saman pykälän 2 momentin mukaan luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään. Viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on.

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Saman luvun 6 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta yleiselle edulle aiheutuvia hyötyjä ja menetyksiä arvioidaan yleiseltä kannalta. Arvioinnissa voidaan käyttää raha-arvoa, jos hyödyn tai menetyksen suuruus voidaan määrittää rahassa.

Saman luvun 7 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta saatavana yksityisenä hyötynä otetaan huomioon maa- tai vesialueen tai muun omaisuuden tuottavuuden tai käytettävyyden parantumisesta aiheutuva omaisuuden käyttöarvon lisääntyminen sekä hankkeen toteuttamisesta välittömästi saatava muu etu.

Saman pykälän 2 momentin mukaan hankkeesta aiheutuvana yksityisenä menetyksenä otetaan huomioon 1) hakijalle myönnettävät käyttö- tai lunastusoikeudet, 2) kustannukset sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, joista hakija on hankkeen toteuttamiseksi erikseen sopinut asianosaisen kanssa, ja vastaavassa tarkoituksessa hakijalle vapaaehtoisesti luovutettujen alueiden hankkimiskustannukset sekä 3) muut hankkeeseen osallistumattomalle taholle ja tässä laissa tarkoitettulle ojituksen passiiviosakkaalle aiheutuvat menetykset.

Vesilain 11 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan hakemusioiden käsittelyyn lupaviranomaisessa sovelletaan hallintolain lisäksi tämän luvun säännöksiä.

Saman luvun 3 §:n 1 momentin mukaan lupahakemuksessa on esitettävä 1) asian ratkaisemisen kannalta riittävä selvitys hankkeen tarkoituksesta ja hankkeen vaikutuksista yleisiin etuihin, yksityisiin etuihin ja ympäristöön, 2) suunnitelma hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä, 3) arvio hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä maa- ja vesialueen rekisteriyksiköille ja niiden omistajille sekä muille asianosaisille ja 4) selvitys toiminnan vaikutusten tarkkailusta.

Saman luvun 6 §:n 1 momentin mukaan hakemuksesta on pyydettävä lausunto siltä valtion valvontaviranomaiselta, jonka toimialueella hankkeen vaikutukset

saattavat ilmetä, sekä asianomaisilta yleistä etua valvoilta viranomaisilta, jollei lausunnon pyytäminen näiltä ole ilmeisen tarpeetonta.

Saman luvun 7 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta, etua tai velvollisuutta asia saattaa koskea (*asianosainen*), tilaisuus tehdä muistutuksia asiasta. Saman pykälän 2 momentin mukaan muille kuin asianosaisille on ennen asian ratkaisua varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä.

Saman luvun 10 §:n (257/2017) 1 momentin mukaan hakemuksesta on tiedotettava kuulutuksella, joka julkaistaan lupaviranomaisen ilmoitustaululla ja hankkeen vaikutusalueen kuntien ilmoitustaululla. Kuulutuksesta on käytävä ilmi, mitä muistutuksia tehtäessä ja mielipiteitä ilmaistaessa on noudatettava. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kuulutuksen sisällystä ja sen julkaisemisesta.

Saman luvun 14 §:n mukaan lupaviranomainen tai sen palveluksessa oleva virkamies voi suorittaa asiassa hallintolain 39 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen. Tarkastuskertomus on liitettävä asiakirjoihin.

Hallintolain 34 §:n mukaan 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Hallintolain 39 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on ilmoitettava toimivaltaansa kuuluvan tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Edellä tarkoitetulla asianosaisella on oikeus olla läsnä tarkastuksessa sekä esittää mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä seikoista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan tarkastajan on viipymättä laadittava tarkastuksesta kirjallinen tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Tarkastuskertomus on annettava tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.

Asiassa saatu selvitys, oikeudellinen arviointi ja johtopäätökset

Hanke ja Iso-Valkeisen veden laatu

Kuopion kaupunki on hakenut vesilain mukaista lupaa veden ottamiseen Iso-Valkeisen lammesta Antikkalan hiihtokeskuksen lumetuskäyttöön sekä vedenottolaitteiden rakentamiseen Kuopion kaupungissa. Hankkeen tarkoituksena on mahdollistaa Antikkalan hiihtokeskuksen kehittäminen. Hiihtokeskus käsittää Antikkalan laskettelurinteen sekä Ylä- ja Ala-Antikkalan latuverkoston. Suunnitelmien mukaan hiihtokeskukseen avattaisiin vanhan, vuonna 2016 toimintansa lopettaneen rinteen lisäksi uusi laskettelurinne nykyisen Antikkalanrinteen hiihtohissin pohjoispuolelle, hiihtohissin ja Puijon Natura-alueen väliselle alueelle. Hakemuksen mukaan taloudellisesti kannattavan hiihtokeskustoiminnan takaamiseksi Antikkalaan on rakennettava lumetusjärjestelmä.

Antikkalan nykyiset laskettelurinnetoiminnot päättyivät keväällä vuonna 2016 kannattamattomina. Hanke mahdollistaa Antikkalan hiihtokeskuksen toiminnan uudelleen käynnistämisen ja kehittämisen. Liiketoiminnan käynnistämisen edellytyksenä on toisen rinteiden avaaminen ja rinteiden lumetusmahdollisuus. Hiihtokeskus on paikallinen hanke, mutta sillä on myös maakunnallista merkitystä sekä matkailun että laskettelun harrastamisen näkökulmasta. Hiihtokeskus täydentää Puijon palvelutarjontaa, ja Puijon virkistyskäyttö paranee.

Hakemuksen mukaan hankkeen hyödyt ovat Antikkalan hiihtokeskuksen kehittäminen ja toimintavarmuus, virkistyskäyttö sekä kannattava liiketoiminta. Hankkeen haittoja puolestaan ovat rakentamisen aikainen vesistön samentuminen, lyhytaikainen vedenkorkeuden aleneminen vedenoton aikana, epäsuorat, mutta ei merkittävät haittavaikutukset Puijon Natura-alueelle sekä Antikkalan toisen laskettelurinteiden rakentamisen aiheuttama noron sekä yhden tihkupintaisen lähteen ja siitä lähtevän noron heikentäminen. Hakemuksen täydennyksen 19.6.2019 mukaan tavoitteena on kehittää Puijolle sekä matkailijoita että kaupunkilaisia palvelevia liikuntaan ja vapaa-aikaan liittyviä aktiviteetteja. Tähän kokonaisuuteen liittyy olennaisena osana muun ohella Antikkalan rinnealueiden kehittäminen.

Hakemuksen mukaan Iso-Valkeisen länsipuolen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat Puijon Natura-alue (FI0600001) sekä yksityisten maalla olevat suojelualueet, jotka sijoittuvat pääosin Puijon Natura-alueelle. Lisäksi Puijon Natura-alueella sijaitsee lehtojensuojeluohjelmaan kuuluva Puijon lehdot.

Hakemuksen liitteenä olevien vedenlaatutietojen mukaan Iso-Valkeisen veden fosforipitoisuus on vuosina 2014–2016 ollut yhden metrin syvyydessä keskimäärin 16 µg/l ja typpipitoisuus 690 µg/l. Vastaavat luvut viiden metrin syvyydessä ovat olleet 24 µg/l ja 795 µg/l. Hakemuksen mukaan hankkeella ei ole merkittäviä pitkäaikaisia vaikutuksia vedenlaatuun. Rakentamisvaiheessa voi aiheutua tilapäistä veden samentumista. Hakemuksen täydennyksen 19.6.2019 mukaan Iso-Valkeisen vedenlaatua seurataan seurantaohjelman mukaisesti, kaksi kertaa vuodessa. Lammen tila on hieman parantunut parin vuoden aikana. Talviaikainen typpipitoisuus on laskenut ja a-klorofyllit ovat aikaisempia vuosia alempana. Sedimenttiä on tutkittu vuonna 2017. Länsiosan pintasedimenttiin on kertynyt hieman enemmän orgaanista ainesta kuin itäpuolelle. Länsiosan sedimenttitulokset osoittavat selviä merkkejä rehevöitymisestä ja lammen sisäisestä kuormituksesta.

Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lupahakemuksen johdosta aluehallintovirastolle antaman lausunnon mukaan vuosien 2017–2019 tulosten perusteella Iso-Valkeisen länsiosan vedenlaatu on hieman parantunut verrattuna vuosien 2014–2016 analyysituloksiin. Esimerkiksi typen ja fosforin pitoisuudet ovat olleet laskusuunnassa.

Asian aikaisempi käsittely

Itä-Suomen aluehallintovirasto on päätöksellä 14.9.2017 numero 44/2017/2 myöntänyt Huippupaikat Oy:lle vesilain 2 luvun 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua luvan poiketa kiellosta vaarantaa hankkeen vaikutusalueella sijaitsevien luonnontilaisten tai luonnontilaisen kaltaisten vesiluontotyyppien säilyminen

luonnontilaisena. Lisäksi aluehallintovirasto on hylännyt Kuopion kaupungin hakemuksen vedenottolaitteiden rakentamiseksi ja veden ottamiseksi Iso-Valkeisesta Antikkalanrinteiden lumetuskäyttöön.

Vaasan hallinto-oikeus on päätöksellä 22.2.2019 numero 19/0032/2 Kuopion kaupungin valituksen johdosta kumonnut aluehallintoviraston päätöksen siltä osin kuin Kuopion kaupungin hakemus on hylätty ja palauttanut asian tältä osin aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Vaasan hallinto-oikeus on perustellut päätöstään muun ohella seuraavasti:

--

Asiakirjoista saadun selvityksen perusteella hankkeesta yleiselle edulle saatavana hyötynä voidaan pitää Antikkalan hiihtokeskuksen käyttökauden pidentymistä, mikä lisää alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia pidempään. Hanke mahdollistaa hiihtokeskuksen kehittämisen, mitä voidaan pitää vain paikallista hyötyä laajempänä, kun otetaan huomioon hiihtokeskuksen merkitys osana koko Puijon alueen matkailun ja ulkoilu- ja virkistyspalvelujen kehittämistä.

--

Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan Iso-Valkeisesta lumetuskäyttöön otettavan veden ravinnepitoisuus ei ole niin suuri, että sillä olisi ennalta arvioiden merkittävää vaikutusta rinteellä esiintyvien uhanalaisten sienilajien ja kasvilajien esiintymiseen. Kun otetaan lisäksi huomioon, että lumetettavaan veteen ei lisätä kemikaaleja, suurin osa keväällä sulavasta lumesta valuu rinnettä alas eikä imeydy maaperään ja se, että rinteiden kasvillisuus niitetään, jolloin niittojätteen mukana suurin osa ravinteista poistuu rinteiltä, lumetuksen vaikutuksia alueen sienistöön ja niiden elinympäristöön sekä uhanalaisiin kasvilajeihin voidaan ennalta arvioiden pitää vähäisinä.

--

Saadun selvityksen perusteella hallinto-oikeus katsoo, että intressivertailussa yleiselle edulle koituvana hyötynä on otettava lisäksi huomioon rinnealueen niittysienien esiintymisalueiden säilyminen laskettelutoiminnan jatkumisen ansiosta. Laskettelutoimintaa on harjoitettu Antikkalan rinteellä 1960-luvulta vuoteen 2016, jolloin toiminta kannattamattomana lopetettiin. Hallinto-oikeuden käsityksen mukaan laskettelutoiminta avoimella rinteellä on osaltaan luonut rinnealueen niittysienille hyvät elinolosuhteet ja ylipäänsä mahdollistanut sienten ilmestymisen rinteelle.

Edellä lausutun perusteella hallinto-oikeus katsoo, ettei aluehallintovirasto ole voinut hylätä hakemusta päätöksessään mainitsemilla perusteilla. Näin ollen asia on palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Kuuleminen aluehallintovirastossa ja tarkastus

Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksesta lausunnon Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualu-

eelta sekä kalatalousviranomaiselta, Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta ja Kuopion kaupunginhallitukselta. Aluehallintovirasto on tiedottanut hakemuksesta kuulutuksella, joka on julkaistu aluehallintoviraston ilmoitustaululla 29.7.–30.8.2019 ja Kuopion kaupungin ilmoitustaululla 31.7.–30.8.2019 sekä varannut tilaisuuden muistutusten tekemiseen ja mielipiteiden esittämiseen hakemuksen johdosta.

Aluehallintovirasto on suorittanut asiassa 24.10.2019 maastokäynnin. Maastokäynnistä on ilmoitettu 15.10.2019 sähköpostitse luvan hakijalle, joka on samalla kutsuttu tilaisuuteen. Maastokäynnistä laaditun muistion mukaan uuden rinteen raivaukseen kuuluvat puiden kaato, kantojen jyrskintä sekä profiilin muokkausta, joille on haettu maisematyölupaa. Vanhan rinteen alaosassa muokataan rinteen profiilia siten, että hissille siirtyminen saadaan turvalliseksi. Muistion mukaan todettiin, että hakemusta on tarpeen täydentää vielä hankealueella tavattujen putkilokasvien ja sienten uhanalaisuusluokitusten muuttuneilla tiedoilla. Sekä vanhan että uuden rinteen osalta tulee tarkentaa, missä kohteissa ja millä tavalla maaperän profiilia tai maaperää muuten muokataan sekä esittää kohteet kartalla. Lisäksi tulee esittää arvio hakemuksen mukaan Iso-Valkeiseen vedenottoputkea varten tehtävää kaivantoa varten ruopattavien massojen määrästä ja niiden sijoittamisesta sekä toimittaa työtapaselostus. Luvan hakija voi myös harkintansa mukaan toimittaa maisematyölupien hakemuksissa olevia tarkentavia lisätietoja vesilain mukaisen lupahakemuksen täydennyksinä.

Aluehallintoviraston asian diaariotteesta ilmenevien tietojen mukaan muistio maastokäynnistä on lähetetty tiedoksi luvan hakijalle.

Luvan hakija on 14.11.2019 täydentänyt lupahakemusta. Täydennyksessä on esitetty tietoja lajien uhanalaisuusluokituksia koskevista muutoksista, vanhan ja uuden rinteen maaperän muokkauksesta ja lumetusvesijohdon asentamisesta Iso-Valkeiseen. Täydennyksen liitteinä on toimitettu kartat Antikkalanrinteen uhanalaisten ja silmälläpidettävien putkilokasvien ja sienten sekä silmälläpidettävien kääpien esiintymispaikoista sekä asemapiirustukset laskettelurinteen muokkausalueista ja lumetusvesijohdon sijainnista Iso-Valkeisessa.

Valituksessa on esitetty, että asian käsittelyssä aluehallintovirastossa on tapahtunut menettelyvirheitä, koska aluehallintoviraston hankealueella järjestämään tarkastukseen on kutsuttu vain luvan hakijan edustajat, yhdistykselle ei ole varattu mahdollisuutta osallistua tarkastukseen eikä tarkastuksesta laadittua muistiota ole annettu tiedoksi yhdistykselle eikä julkaistu päätökseen liitettyissä asiakirjoissa Lupa-Tietopalvelussa. Aluehallintovirastolle hakemuksesta kuulemisen ja tarkastuksen jälkeen toimitetuista täydennyksistä ei ole tiedotettu eikä kuultu.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta (HE 72/2002 vp) hallintolain 39 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu muun ohella, että viranomaisen olisi velvollinen ennakolta ilmoittamaan tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee. Tällä tarkoitetaan sitä asianosaista, jonka harjoittamaa toimintaa tai hallitsemää omaisuutta asiassa tarkastetaan.

Tarkastuskertomus olisi annettava tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle. Muille asianosaisille olisi luonnollisesti varattava lakiehdotuksen 34 §:n mukaisesti tilaisuus tulla kuulluksi tarkastuksessa esille tulleista seikoista, jos nämä seikat saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Hallinto-oikeus katsoo hallintolain 39 § ja sen esityöt huomioon ottaen, että aluehallintovirasto on voinut kutsua maastokäynniksi nimettyyn tarkastukseen ainoastaan luvan hakijan, joka on asiassa saadun selvityksen mukaan myös kysymyksessä olevan alueen maanomistaja. Aluehallintovirasto on myös voinut lähettää tarkastuksesta laaditun muistion tiedoksi ainoastaan luvan hakijalle eikä muiden asianosaisten kuuleminen asiassa ole ollut muistiossa esitetyt seikat ja niiden merkitys asian ratkaisemisen kannalta huomioon ottaen tarpeen.

Hallinto-oikeus katsoo, että lupahakemus liitteineen on sisältänyt selvitykset, joiden perusteella hankkeen vaikutukset ovat olleet arvioitavissa tavalla, joka ei merkittävästi poikkea siitä, mitä hakemuksen täydennyksen perusteella on ollut arvioitavissa. Kuuleminen on tehty vesilain ja hallintolain edellyttämällä tavalla.

Edellä mainituista syistä hallinto-oikeus katsoo, että asiaa aluehallintovirastossa käsiteltäessä ei ole tapahtunut menettelyvirheitä, joiden johdosta valituksenalainen päätös olisi kumottava ja asia olisi palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus toteaa lisäksi, että muutoksenhakijalla on ollut tilaisuus lausua tarkastuksesta laaditun muistion sekä tarkastuksen jälkeen toimitetun hakemuksen täydennyksen johdosta hallinto-oikeudessa.

Hankkeen vaikutukset Natura-alueeseen

Hakemuksen liitteenä on Antikkalan laskettelukeskuksen Natura-tarvearviointi ja luontovaikutukset -selvitys (4.11.2016). Puijon Natura-alue on otettu luontodirektiivin perusteella Natura-suojeluverkostoon (SAC). Natura-alueen pinta-ala on 171 hehtaaria. Suurin osa Natura-alueesta on luonnonmetsien ja lehtojen peitossa. Puusto alueella on pääosin kuusivaltaista, osin lehtipuuvallista sekametsää. Puijon Natura-alueelle on tehty hoito- ja käyttösuunnitelma. Puijon Natura-alueen suojeltavat, luontodirektiivin liitteen I luontotyypit ovat vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on *Ranunculion fluitantis* ja *Callitricho-Batrachium* -kasvillisuutta, silikaattikalliot, Fennoskandian lähteet ja lähdesuot, boreaaliset luonnonmetsät, boreaaliset lehdot ja puustoiset suot. Nämä luontotyypit, lukuun ottamatta silikaattikalliot-luontotyyppiä, kuuluvat alueen suojeluperusteisiin. Suojelun perusteena olevat, luontodirektiivin liitteen II mukaiset lajit ovat idänlelväsammal (*Plagiomnium drummondii*), korpipohtosammal (*Herzogiella turfacea*), hajuheinä (*Cinna latifolia*) ja myyränporras (*Diplazium sibiricum*).

Natura-alue on kokonaisuudessaan suojeltu. Puijon luonnonsuojelualue koostuu kolmesta luonnonsuojelulailta rauhoitetusta yksityismaiden suojelualueesta, joiden yhteispinta-ala on 208 hehtaaria, joka edustaa yli 40 prosenttia Puijon pinta-alasta. Puijon luonnonsuojelualueeseen, 171 hehtaaria, sisältyvät

Puijon (Puijo I) vanha luonnonsuojelualue, Puijo II, joka käsittää Antikkalanrinteen lehdon, Peipposenrinteen alaosan ja Kokonmäen ympäristöineen sekä Puijo III, joka koostuu Satulanotkon alueesta ja Peipposenrinteen yläosasta.

Uusi rinne tuottaa Puijon Natura-alueeseen epäsuoria vaikutuksia. Reunavaikutus ulottuu hieman Natura-alueeseen ja sen vaikutus kohdistuu luonnonmetsiin. Lumetus nykyisellä Antikkalanrinteellä muodostaa Natura-alueen reunalle kostean pienilmaston lumien sulamisen aikana. Vähäinen osa sulamisvesistä ohjautuu Natura-alueelle. Niiden vaikutus Natura-alueen lehtoihin on vähäinen. Natura-alueen ekologinen rakenne ja toiminta säilyvät elinkelpoisina. Yhteisvaikutukset pesäpallostadion–Antikkala-ulkoilureitin ja Pihlajalaakson alueen kanssa eivät tuota merkittävää haittaa. Yhteisvaikutus kasvattaa Natura-alueeseen kohdistuvaa reunavaikutusta noin 40 %. Reunavaikutus muodostuu pääasiassa, kun ulkoilureitti rakennetaan Natura-alueen kautta.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen hankkeeseen liittyvistä luonnonsuojelukysymyksistä luvan hakijan pyynnöstä antamassa lausunnossa 13.2.2017 on todettu muun ohella, että luvan hakijan Natura-tarvearviointi on asianmukainen ja riittävä sekä vastaa pääpiirteissään varsinaista Natura-arviointia. Antikkalanrinteen laskettelurinteen ja lumetusjärjestelmän rakentaminen eivät todennäköisesti merkittävästi heikennä Puijon Natura-alueen luonnonarvoja eikä varsinaista Natura-arviointia ole tarpeen tehdä. Suunnitelman vaikutukset Natura-alueelle ovat vähäisiä ja epäsuoria. Hankkeen arvioidaan vaikuttavan Natura-luontotyyppiin lehdot epäsuorasti pienilmaston muuttumisen kautta. Lehdot tällä alueella eivät ole erityisen edustavia eikä alueella kasva uhanalaista tai silmälläpidettävää lehtolajistoa. Vaikutus kohdistuu noin 0,4 hehtaarin lehtoalueelle. Lehtojen 107 hehtaarin kokonaispinta-ala ja edustavuus Natura-alueella huomioon ottaen vaikutusta voi pitää varsin vähäisenä. Luontotyyppin pinta-ala ei supistu eikä luontotyyppin rakenne tai toiminta kokonaisuudessaan heikkene. Alue on pääosin keskiravinteista tuoretta lehtoa. Tätä lehtotyyppiä on Natura-alueella yhteensä noin 66 hehtaaria (31,5 % Natura-alueen pinta-alasta). Vaikutusalue on merkitty luonnonmetsäksi vuoden 2007 Puijon hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Vaikka asiaa tarkasteltaisiin luonnonmetsien näkökulmasta, vaikutukset eivät ole merkittävästi heikentäviä. Pienilmaston mahdollisella muuttumisella ei arvioida olevan vaikutusta luonnonmetsien määrään, ekologiseen rakenteeseen tai toimintaan Natura-alueella. Muihin Natura-luontotyyppiin suunnitelmalla ei ole vaikutuksia. Luontodirektiivin liitteen II lajien esiintymät keskittyvät muualle Natura-alueella eikä hankkeella ole vaikutusta lajiesiintymiin. Hankkeen vaikutusalue kohdistuu Natura-alueen reunalle eikä hanke vaikuta Natura-alueen yhtenäisyyteen. Natura-alue säilyy ekologiaaltaan yhtenäisenä kokonaisuutena jatkossakin. Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on hyväksynyt päätöksellään 15.5.2014 Antikkalanrinne–Puijon pesäpallostadion-ulkoilureitin rakentamisen alueelle. Päätöksessä on todettu, että hanke ei todennäköisesti merkittävästi heikennä Puijon Natura-alueen luonnonarvoja ottaen huomioon muut Natura-alueelle sijoittuvat tai sen ulkopuolelle suuntautuvat hankkeet ja hyväksytyt suunnitelmat.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen Natura-alueen rajauksesta luvan hakijan pyynnöstä an-

taman lausunnon 26.6.2017 mukaan Puijon Natura-rajauksessa on Natura-alueen pohjoisen osa-alueen etelärajan osalta digitointivirhe, joka näkyy selvästi aluerajausten muodossa. Natura-alueen suojelun tapa ja rajaus selviävät Puijon Natura-tietolomakkeesta, jonka mukaan alueella on 63 hehtaarin suojelualue, loput ovat yleiskaavan suojeluvarausta, ja Natura-alue toteutetaan perustamalla luonnonsuojelualue. Puijon Natura-alueen suojelu on toteutettu perustamalla Puijon luonnonsuojelualueet II vuonna 2000 ja III vuonna 2001. Puijon luonnonsuojelualueen II pohjoisen osa-alueen etelärajan osalta toteutus on Puijo-Puijonsarvi-osayleiskaavan suojeluvarausten (SL-1) mukainen. Suunniteltu laskettelurinne sijoittuu tämän alueen ulkopuolelle, kaavan VU-alueelle. Valtioneuvoston Natura-alueita koskeva päätös on vuodelta 1998. Puijon Natura-alueen suojelu on toteutettu tämän jälkeen. Epäselvissä tapauksissa tulkinnan suojelun toteutuksesta tekee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Puijon Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma on päivitetty. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa Natura-luontotyyppjä on tarkasteltu ainoastaan siltä osin kuin ne sijaitsevat luonnonsuojelualueella eli sillä alueella, joka on ollut tarkoitus toteuttaa. Työn aikana ei ole tullut ilmi, että tarkasteltava alue olisi virheellinen.

Luvan hakijan lupahakemuksen 16.11.2016 johdosta annettujen lausuntojen ja muistutuksen johdosta antaman selityksen mukaan laskettelurinne ei sijoitu luonnonsuojelualueelle. Suojavyöhyke luonnonsuojelualueen ja rinteiden välillä on hakemuksessa ilmoitettu 10–74 metriä.

Hallinto-oikeus toteaa, että luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin arviointi on tehtävä sen varmistamiseksi, ettei hanke merkittävästi heikennä niitä luonnonsuojelualueita, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Arviointi on tehtävä, jos hanke ennalta arvioiden todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-alueen edellä mainittuja luonnonsuojelualueita. Arviointi on tehtävä myös silloin, jos merkittävien vaikutusten aiheutumatta jäämisestä on epäilyksiä.

Kun otetaan huomioon asiassa esitetty selvitys nyt kysymyksessä olevan hankkeen vaikutuksista Puijon Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luonnonsuojelualueisiin, hallinto-oikeus katsoo, että ei jää tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä kohteen valintaperusteina oleviin luontoarvoihin kohdistuvien merkittävästi heikentävien vaikutusten aiheutumatta jäämisestä, kun tarkastellaan hanketta yksistään tai yhdessä muiden Natura-tarvearviointi ja luontovaikutukset -selvityksessä tarkasteltujen hankkeiden ja suunnitelmien kanssa.

Muutoksenhakija on vastaselityksessään esittänyt, että Natura-tarvearvioinnissa esitetty Natura-alueen rajaus on ollut virheellinen ja että jo tämän vuoksi kynnys Natura-arvioinnin suorittamistarpeelle on ylittynyt. Hallinto-oikeus katsoo, että kun otetaan huomioon Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen lausunnossa 26.6.2017 ja luvan hakijan lupahakemuksen 16.11.2016 johdosta annettujen lausuntojen ja muistutuksen johdosta antamassa selityksessä esitetyt seikat, Natura-tarvearviointi on riittävä myös tarkasteltavan alueen ulottuvuuden osalta.

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arviointi- ja lausunnotmenettely ei siten ole tarpeen hanketta koskevan lupa-asian ratkaisemiseksi.

Hankkeen vaikutukset sienilajistoon ja muihin luonnonarvoihin

Antikkalan laskettelukeskuksen Natura-tarvearviointi ja luontovaikutukset -selvityksen mukaan Antikkalanrinne raivattiin laskettelurinteeksi vuonna 1958. Rinteen yläosa oli sitä ennen maatalousmaata, niittyä ja laidunta. Aluetta on siitä pitäen pidetty avoimena niittämällä kasvillisuutta ja ajamalla se matalaksi koneellisesti. Alueelle on muodostunut arvokas niittykasvillisuus.

Antikkalanrinteen laskettelurinteeltä on löydetty erittäin uhanalaisen ja erityisesti suojeltavan viherhäiverusokkaan kasvupaikka rinteen alaosassa. Viherhäiverusokas on kuvattu tieteelle uutena lajina Antikkalanrinteeltä vuonna 1987. Lajin ainoa tunnettu kasvupaikka on Antikkalanrinteellä. Lajia on kerätty rinteeltä vuosina 1984 ja 1986. Kasvupaikka tarkastettiin vuonna 2005, jolloin lajia ei löydetty. Sitä ei ole tavattu sienikartoituksissa vuosina 2009, 2010 ja 2011. Lajin esiintymisen edellytykset eivät kuitenkaan ole muuttuneet. Laskettelurinteeltä on löydetty myös vaarantuneet punarusokas, hakamaatuhkelo, uumavahakas ja ahokirkiruoho.

Antikkalanrinteen laskettelurinteen lumetus vaikuttaa rinteen kasvillisuuteen ja sienilajistoon. Valumavesimäärä kasvaa keväällä merkittävästi. Kasvukausi lyhenee, koska tekolumen sulaminen kestää pidempään kuin luonnonlumen. Useiden merkittävien lajien kasvupaikat sijoittuvat paikoille, joihin vesi ei kerääntynyt ja aurinko pääsee paistamaan jo aamusta. Tällöin ekologiset olosuhteet eivät muutu olennaisesti ja kasvillisuuden arvokkaimmat kuviot säilyvät. Lumetus ei muuta viherhäiverusokkaan kasvupaikkaolosuhteita olennaisesti ja on oletettavaa, että laji säilyy. On kuitenkin vähäinen riski, että laji häviää alueelta. Sienilajiston seuranta on hyvä toteuttaa, jotta tiedetään todelliset vaikutukset sienilajistoon.

Helsingin yliopiston sienityöryhmän 15.3.2017 päivätyssä lausunnossa lumetuksen ja rinneprofiilin muutosten vaikutuksista Antikkalan vanhan laskettelurinteen uhanalaisiin sienilajeihin ja niittysienilajistoon on todettu muun ohella, että vanha laskettelurinne on sieni-inventointien ja -tutkimusten perusteella sienilajistoltaan poikkeuksellisen hieno ja erittäin arvokas alue. Eri puolilta rinteestä on löytynyt paljon vaateliaita rusokas- ja vahakaslajeja sekä useita harvinaisia ja uhanalaisiksi arvioituja sienilajeja. Erittäin uhanalaiseksi arvioitun (EN), erityisesti suojeltavan viherhäiverusokkaan ainoa tunnettu kasvupaikka on Antikkalan rinteessä. Laskettelurinteeltä on kerätty myös sinikäipiörusokas (NT), ja tämä on Suomen ainoa tunnettu esiintymä. Rinteeseen on syntynyt kasvillisuudeltaan ja sienilajistoltaan arvokkaita, monipuolisia niittyjä. Kaikkien arvokkaiden sienten esiintymiä ei tiedetä tarkasti, kuten esimerkiksi viherhäiverusokkaan esiintymän tarkkaa sijaintia ja laajuutta. Lisäksi rinteestä voidaan yhä tulevaisuudessa löytää uhanalaista tai harvinaista lajistoa. Suomalaisena uutena lajina Antikkalasta on löytynyt muun muassa *Entoloma cuspidiferum*. Rinneprofiilin muutos koskee aluetta, jonka vaikutuspiirissä on uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi arvioitujen sienilajien, kuten muun muassa hakamaatuhkelon (VU), kalvaskaulussienen (NT), savuvahakkaan (NT), kekovahakkaan (NT) ja himmihiipon (NT) kasvupaikkoja. Sienityöryhmällä on huoli siitä, että lumetuksella ja erityisesti alarinteeseen kaavaillulla rinneprofiilin muutoksella heikennetään rinteen uhanalaisten sienten kasvuympäristöjä ja näiden sienten esiintymistä. Rihmastojen rikkoutuminen ja rinteen eroosion

lisääntyminen heikentävät lajien esiintymisen mahdollisuutta. Lumetuksen vaikutuksista ei juuri ole tehty sellaisia tutkimuksia, joiden valossa voisi todeta sillä olevan Antikkalan sienistöön suurta vaikutusta, mutta on selvää, että olosuhteet muuttuvat lumipeitteen runsauden ja keston myötä.

Helsingin yliopiston sienityöryhmän 9.5.2017 päivätyssä, täydentävässä lausunnossa on todettu muun ohella, että erittäin uhanalaisen ja erityisesti suojeltavan viherhäiverusokkaan ja silmälläpidettävän sinikääpiörusokkaan sekä *Enteloma cuspidiferum* -lajin ainoat tunnetut esiintymät Suomessa ovat Antikkalan rinteellä. Sienilajien kasvualue ei ole vain se yksittäinen piste, jossa sieni on havaittu, vaan sienien elinalue on aina laajempi, sienirihmaston eläessä tietyllä elinympäristötyypillä esimerkiksi koko rinnekedon alueella. Lumetuksen vaikutuksista kasvillisuuteen on tehty tutkimuksia. Tutkimusten mukaan nitraattisuolojen käyttö aiheuttaa voimakasta kasvillisuuden rehevöitymistä. Fosforipitoiset aineet ovat myös haitallisia sienille. Mikäli typpi- tai fosforipitoisia aineita käytetään Antikkalan rinteiden lumetuksessa, se aiheuttaa rehevöitymistä, millä on selvä negatiivinen vaikutus näille vaateliaille niittysienille, jotka kasvavat nimenomaan lannoittamattomilla niityillä. Tällöin se muodostaa suuren uhan harvinaisen sienilajiston taantumiseen, jopa katoamiseen alueelta. On olemassa todellinen riski, että rinteiden rehevöityminen voisi johtaa näiden kolmen sienilajin häviämiseen Suomesta. Lisäksi on selvää, että olosuhteet muuttuvat lumipeitteen runsauden ja keston myötä rinteessä pitkällä aikavälillä muutoinkin, eikä sen vaikutuksia sienistöön voida vielä arvioida.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on lupahakemuksen johdosta antamassaan lausunnon täydennyksessä 22.5.2017 esittänyt, että erityisesti suojeltavan lajin rajauspäätös ei toisi lisäarvoa viherhäiverusokkaan suojelulle. Laji vaatii avointa kasvupaikkaa viihtykseen eli hoitotoimia. Luvan hakija on esittänyt järjestävänsä hoidon niin, että paikka pysyy avoimena ja niiton avulla alennetaan niityn ravintetasoa. Näin ollen viherhäiverusokas ja muutkin sienet voivat säilyä alueella jatkossakin.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen hankkeeseen liittyvistä luonnonsuojelukysymyksistä luvan hakijan pyynnöstä antamassa, 13.2.2017 päivätyssä lausunnossa on todettu muun ohella, että suunniteltu uusi laskettelurinne sijoittuu metsäalueelle, jolla on merkittäviä luontoarvoja. Metsä on yli 100-vuotiasta kuusikkoa ja rakenteeltaan luonnontilaisen kaltainen. Metsässä on paikoin runsaasti lahoppua, maapuita, keloja ja kolopuita ja siellä kasvaa useita harvinaisia ja luonnontilaisista metsästä ilmentäviä kääpälajeja. Kasvillisuus on pääosin lehtoa, ravinteista metsätyyppejä. Vaateliasta lehtolajistoa edustavat muun muassa lehtoleinikki, lehtopähkämö, hajuheinä ja korpisorsimo. Alueella virtaa useita pohjavesivaikutteisia noroja, joiden ympärillä on saniaisvaltaista lehtoa. Metsäalue rajautuu Puijon suojelu- ja Natura-alueeseen eikä eroa metsänrakenteen tai kasvillisuuden perusteella Natura-alueesta.

Lahokaviosammal (*Buxbaumia viridis*) Antikkalanrinteessä -kartoitusraportin 2020 mukaan lahokaviosammaleen esiintymiä havaittiin varsin runsaasti Antikkalanrinteen metsässä. Ajankohdan vuoksi itiöpesäkkeitä ei voitu havaita, vaan kaikki havainnot ovat steriilejä itujuvåkasvustoja. Itujuvåkasvustojen

määrittäminen on kuitenkin tarpeen varmistaa vielä myöhemmin asianmukaisen tahon keräämistä näytteistä. Lajin esiintyminen steriilissä muodossa on varsin kattavaa koko rinteessä, ja mahdollisesti tärkeimpien osa-alueiden rajaamiseen tulisi selvittää suvullisten rakenteiden esiintymistä loppusyksystä tai alkutalvesta sääolojen salliessa. Suurikokoinen lahoppu on lajin menestymiselle keskeinen rakenteellinen edellytys, joten alueen paikoittaisia lahoppuun keskittymiä voi pitää tärkeinä lajille. Niitä löytyy pääasiassa rinteiden yläosista molemmilla puolilla hiihtohissin linjaa ja pohjoispuolen metsässä myös rinteiden keskivaiheilta. Liiallista reunavaikutusta ja kuivumista voinee pitää kosteiden metsien lajille haitallisena, joskaan tästä ei tiettävästi ole pitkäaikaista seurantatietoa. Lajia luultavasti esiintyy myös läheisillä Puijon suojelualueilla.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 22.10.2020 päivätyn muistion mukaan lahokaviosammal on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi lajiksi. Laji on rauhoitettu ja se kuuluu erityisesti suojeltaviin lajeihin. Se on lisäksi luontodirektiivin liitteen II mukainen laji. Lahokaviosammalta ei ole mainittu Puijon Natura-alueen tietolomakkeella eikä lajin esiintymisestä Natura-alueella tai sen läheisyydessä ole ollut tietoa. Ei ole myöskään ollut perusteltua syytä olettaa, että laji kasvaisi alueella. Lahokaviosammalta ei näin ollen ole otettu huomioon hanketta koskevassa Natura-tarvearvioinnissa eikä arvioinnista annetussa lausunnossa. Puijolta tai Pohjois-Savosta ei ole tehty havaintoja lahokaviosammaleesta ennen vuotta 2020. Lahokaviosammalta on tähän asti pidetty hyvin harvinaisena, lähinnä Etelä-Suomen vanhoissa metsissä esiintyvänä lajina. Tiedot lajin esiintymisestä Puijolla, Pohjois-Savossa ja koko maassa ovat tällä hetkellä hyvin puutteelliset. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei ole rajannut päätöksellä Antikkalanrinteen lahokaviosammaleesiintymää. Tiedot lajin esiintymisestä ovat tällä hetkellä niin puutteelliset, että niiden perusteella ei voida arvioida, onko Puijon esiintymispaikka lajin säilymiselle tärkeä. Antikkalan sammaleesiintymän merkitystä lajin suotuisan suojelutason kannalta ei voida tällä hetkellä arvioida puutteellisten tietojen vuoksi. Tätä tietoa tarvitaan muun muassa mahdolliseen lajirauhoitusta koskevaan poikkeamislupaan liittyvässä lupaharkinnassa. Tieto lajin esiintymisestä Puijolla Natura-alueen vieressä voi vaikuttaa siihen, että hankkeen Natura-arviointia tulee tarkastella uudelleen. Lajia esiintyy todennäköisesti myös Natura-alueen puolella. Antikkalan lahokaviosammaleesiintymän merkityksen arvioimiseksi tarvitaan vielä runsaasti lisäkartoituksia paikallisella ja kansallisella tasolla.

Muutoksenhakija on esittänyt, että aluehallintovirasto ei ole hallintolain 31 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla hankkinut valtakunnalliselta asiantuntijalta, Helsingin yliopiston sienityöryhmältä uutta lausuntoa, vaikka sienilajistosta on voinut kertyä aiemmin annettujen lausuntojen jälkeen uutta tietoa. Hallinto-oikeus katsoo, että kysymyksessä oleva hanke ja sen vaikutusalueen olosuhteet eivät ole asiassa saadun selvityksen perusteella siinä määrin muuttuneet, että uuden lausunnon pyytäminen olisi ollut tarpeen. Hallinto-oikeus katsoo, että asiaa on selvitetty vesilain ja hallintolain edellyttämällä tavalla riittävästi ja aluehallintovirasto on voinut ratkaista asian valituksenalaisen päätöksen perusteena olevien selvitysten perusteella.

Hankealueella esiintyvä viherhäiverusokas on erityisesti suojeltava laji. Lahokaviosammal on koko maassa rauhoitettu laji ja luontodirektiivin liitteen II

mukainen laji. Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei ole tehnyt näiden lajien osalta hankealuetta koskien luonnonsuojelulain 47 §:ssä tarkoitettuja rajauspäätöksiä.

Hallinto-oikeus katsoo, että kysymyksessä olevassa vesilain mukaisessa hankkeessa huomioon otettavia vaikutuksia hankealueen luonnonarvoihin ovat veden ottamisesta, putkilinjan sijoittamisesta sekä lumetuksesta aiheutuvat vaikutukset. Sen sijaan hallinto-oikeus katsoo, että vaikka rinteiden muokkaaminen on asiaa kokonaisuutena tarkastellen osa Antikkalanrinteen hiihtokeskukseen hanketta, rinteiden muokkaustyöt eivät kuitenkaan tule arvioitaviksi osana nyt kysymyksessä olevia vesilain mukaisia toimenpiteitä. Vesitaloushankkeessa lupaharkinta voi kohdistua vain vesilaissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Antikkalanrinteen laskettelurinteet, joita Iso-Valkeisesta otettavalla vedellä lumetettaisiin, ovat kasvi- ja sienilajistoltaan arvokkaita ja merkittäviä. Asiassa saadun selvityksen valossa veden ottaminen ja rinteiden lumettaminen ei kuitenkaan ennalta arvioiden aiheuta luonnonsuojelulain vastaisia seurauksia. Hankealueella tehtävissä toimenpiteissä tulee vesilain mukaisesta päätöksestä riippumatta ottaa huomioon luonnonsuojelulain säännökset. Veden ottamisesta, putkilinjan sijoittamisesta sekä lumetuksesta aiheutuvat vaikutukset alueen luonnonolosuhteisiin otetaan huomioon vesilain mukaisessa intressivertailussa.

Intressivertailu ja johtopäätös

Vastaavasti kuin edellä hankkeen vaikutuksiin sienilajistoon ja muihin luonnonarvoihin liittyen todettiin, hallinto-oikeus katsoo, että kysymyksessä olevaa hanketta koskevassa vesilain mukaisessa intressivertailussa tulee ottaa huomioon ainoastaan vesilain mukaisesta hankkeesta aiheutuvat vaikutukset, eli veden ottamisesta, putkilinjan sijoittamisesta sekä lumetuksesta aiheutuvat vaikutukset. Rinteiden muokkaustyöt eivät kuulu vesilain mukaiseen hankkeeseen, eikä niistä aiheutuvia vaikutuksia voida ottaa huomioon vesilain mukaisessa intressivertailussa.

Hankkeesta saatavana yksityisenä hyötynä on otettava huomioon taloudellinen hyöty Antikkalan laskettelukeskuksen toimintaa harjoittavalle.

Antikkalan hiihtokeskus käsittää Antikkalan laskettelurinteen sekä Ylä- ja Ala-Antikkalan latuverkoston. Hankkeesta yleiselle edulle saatavana hyötynä voidaan pitää Antikkalan hiihtokeskuksen käyttökauden pidentymistä, mikä lisää alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia. Hanke mahdollistaa hiihtokeskuksen kehittämisen, mitä voidaan pitää paikallista hyötyä laajempänä, kun otetaan huomioon hiihtokeskuksen merkitys osana Puijon alueen matkailun sekä ulkoilu- ja virkistyspalvelujen kehittämistä.

Hallinto-oikeus katsoo, että yleiselle edulle saatavana hyötynä on otettava lisäksi huomioon rinnealueen niittysienten esiintymisalueiden säilyminen laskettelutoiminnan jatkumisen myötä. Laskettelutoimintaa on harjoitettu Antikkalanrinteellä pitkään ennen toiminnan lopettamista, mistä syystä voidaan katsoa, että laskettelutoiminta avoimella rinteellä on osaltaan luonut rinnealueen niittysienille soveltuvaa elinympäristöä.

Yleiselle edulle hankkeesta aiheutuvana haittana on otettava huomioon lumetuksesta rinnealueiden kasvillisuudelle ja sienille aiheutuvat haitat. Antikkalanrinne on kasvi- ja sienilajistoltaan arvokas. Asiassa saadun selvityksen perusteella hankkeesta aiheutuu rinnealueen kasvillisuuden ja sienten elinolosuhteiden huonontumisen riski. Tämä johtuu muun ohella lumetusveden ravinnepitoisuudesta mahdollisesti aiheutuvasta rinteiden ravinnetason muutoksesta. Ravinnelisäys on peräisin Iso-Valkeisen vedestä, eikä lumetusveteen lisätä ravinteita. Lumetuksesta aiheutuvat vaikutukset eivät muutoin muuta rinteiden kasvukaudenaikaisia olosuhteita merkittävästi. Vaikutuksina ovat kuitenkin erityisesti lisääntyvä sulamisveden määrä ja lumen sulamisen viivästyminen.

Hallinto-oikeus katsoo, että veden ottamisesta ja sen käyttämisestä rinnealueiden lumettamiseen aiheutuvia riskejä kysymyksessä olevan rinnealueen kasvi- ja sienilajistolle on pidettävä yleisen edun kannalta merkittävänä haittana. Kun kuitenkin otetaan huomioon edellä esitetty sekä aluehallintoviraston päätöksen perusteluissa veden ottamisesta ja lumetuksesta yleiselle ja yksityiselle edulle aiheutuvista menetyksistä lausuttu, se, että menetysten syntyminen on ennakolta arvioiden epätodennäköistä sekä mahdollisten menetysten lieventämiseksi hakijan esittämät, aluehallintoviraston päätöksen perusteluissa esiin tuodut toimenpiteet, yksityiselle edulle koituvat hyöty sekä hankkeesta yleiselle edulle koituvat hyödyt, hallinto-oikeus katsoo aluehallintoviraston tavoin, että hankkeesta yleisille ja yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille ja yksityisille eduille koituviin menetyksiin ja lupa haetulle hankkeelle on tullut myöntää.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Kuopion kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta yleisessä tietoverkossa kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhaku

Vesilain 15 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n perusteella. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **25.7.2022**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Diaarinumero

00441/20/5208

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Raija Uusi-Niemi ja Janika Gummerus sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Jaakko Tuhkanen. Asian on esitellyt Janika Gummerus.

Raija Uusi-Niemi

Janika Gummerus

Jaakko Tuhkanen

Toimituskirjan antaja:

Inkeri Eriksson
lainkäyttösihteeri

Diaarinumero
00441/20/5208

Jakelu

Päätös ja maksu

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y.
oikeudenkäyntimaksu 260 euroa
*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Jäljennös maksutta

Kuopion kaupunki

Kuopion kaupunginhallitus

Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö ja luonnonvarat, sähköisesti

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kalatalousviranomainen, sähköisesti

Itä-Suomen aluehallintovirasto
Ympäristölupavastuualue, sähköisesti

Suomen ympäristökeskus, sähköisesti

IE

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaan-
nista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>